ELTE
TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR
ÉVKÖNYV
2010

ELTE
TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR
ÉVKÖNYV
2010

BUDAPEST, 2011

TARTALOM

Dékáni köszöntő *5*
A Kar vezetése *7*
Professor emeritusaink *15*

2010 FONTOSABB ESEMÉNYEI *17*
Jubileumi ülés *17*
Universitates Nostrae – Scientia Nostra *24*
Díszdoktoravatás *28*
Bolygótudományi Nap *32*
Nobel-díjas tudósok előadásai *33*
Lovász László köszöntése *35*
Facultas immota stabit *37*
Gergely János szobrának avatása *43*
Eötvös-Nap *47*
Kutatók éjszakája *50*

ÁLLANDÓ ELŐADÁSSOROZATOK, PROGRAMOK *52*
Alkímia Ma, „Az Atomcsill”, Észbontogató, ELTE Házhoz megy,
Fizika Tanösvény *52*
Országos Diákkutatói Program *56*

AKIKRE BÜSZKÉK VAGYUNK *57*
Kitüntetések *57*
Új egyetemi tanárok *59*
Újra nyert a Hygo *60*
Hallgatói sikerek *62*

BEPILLANTÁS A KARI TANÁCS MUNKÁJÁBA – FONTOSABB HATÁROZATOK *68*
A Kari Tanács névsora *68*
Jubileumi oklevelek *71*
Eötvös Workshops in Science *75*
Névváltozás *76*

BOLYAI KOLLÉGIUM *77*

DÉKÁNI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Olvasó!

Jelen kiadvánnyal Magyarország legnagyobb természettudományi tárgyakat oktató karának évkönyvét tartja kezében.

A Kar 1949-ben vált ki a Pázmány Péter alapította Bölcsészettudományi Karból, amelynek az együtt-töltött évek alatt számos dékánt adott a természettudományi terület. A TTK összes szakterülete – hosszú évtizedek várakozása után - 2001-ben kapott új elhelyezést a jelenlegi lágymányosi épületekben.

Az oktatás, kutatás feladatait 5 intézet, egy önálló tanszék (Tudománytörténeti és Tudományfilozófiai Tanszék) és két központ (Környezettudományi Centrum és a Természettudományi Kommunikáció és UNESCO Multimédia-pedagógia Központ) személyzete látja el. A tudományos munkához a hátteret a Dékáni Hivatal 4 osztálya biztosítja (Dékáni Titkárság, Tanulmányi Osztály, Gazdasági és Műszaki Osztály, Tudományszervezési és Egyetemközi Kapcsolatok Osztálya).

2010 szeptemberében 1276 alapszakos, 362 mesterszakos, illetve 9 farmakológus szakasszisztens képzésben résztvevő hallgató kezdte meg Karunkon tanulmányait. Mindösszesen 5017 hallgatója volt a Karnak, illetve 438 fő vett részt doktori képzésben.

2010-ben tovább bővült a Karon végezhető szakok száma, akkreditálásra került az angol nyelvű Matematikus mesterszak, a Tudománykommunikáció a természettudományban mesterszak, a Mikrobiológia és az Ember- és Környezet szakirányú továbbképzési szakok és az Európai bűnüldözési szaktanácsadó szakirányú továbbképzés. Továbbiakban is gyümölcsöző a más egyetemekkel való együttműködésünk, így például évek óta részt veszünk a Semmelweis Egyetem gyógyszerészképzésében.

A Kar 2010-ben több elismerést is kivívott, az ELTE egyik legnagyobb karaként részese a Kutatóegyetemi címnek, illetve a németországi székhelyű CHE (Felsőoktatási Fejlesztési Központ) egyetemeket minősítő listáján Karunk Fizikai és Matematikai Intézete Magyarországon egyedüliként került be az „Excellence” kategóriába.

Számos pályázatunk közül talán a TÁMOP forrásból megvalósuló összegyetemi „Európai Léptékkel a Tudásért – ELTE” pályázat keretében megvalósuló két nagyobb projektet emelném ki. Ezek a Wolf- és Kyoto-díjas Lovász László egyetemi tanár, matematikus által vezetett „Nagy rendszerek a természettudományokban és számítógépes szimulációjuk” (a Társadalomtudományi Kar közreműködésével) és a Lendvai János egyetemi tanár, fizikus által vezetett „Szubmikroszkópos anyag- és élettudományi kutatások”. A második projekt keretében került sor számos modern eszköz, például az országban a 2. legnagyobb, állami tulajdonban a legnagyobb magmágneses rezonancia spektrométerének (NMR) beszerzésére.

A Kar legkiválóbb hallgatói számára továbbra is különleges képzési lehetőségeket biztosít a Bolyai Kollégium.

A Campuson életvezetési tanácsadással várjuk a három kar hallgatóit (TTK, TÁTK, IK).

Michaletzky György
dékán

A KAR VEZETÉSE

Dékán:
Dr. Michaletzky György egyetemi tanár

Dékánhelyettesek:
Dr. Détári László egyetemi tanár (általános és gazdasági dékánhelyettes)
Dr. Bartholy Judit egyetemi tanár (tudományos és egyetemközi dékánhelyettes)
Dr. Homonnay Zoltán egyetemi tanár (oktatási dékánhelyettes)

BIOLÓGIAI INTÉZET

Intézetigazgató:
Dr. Böddi Béla egyetemi tanár/ *Dr. Márialigeti Károly* egyetemi docens (mb.)

ANATÓMIAI, SEJT- ÉS FEJLŐDÉSBIOLÓGIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Sass Miklós* egyetemi tanár/*Dr. Lőw Péter* egyetemi docens

ÁLLATRENDSZERTANI ÉS ÖKOLÓGIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Török János* egyetemi docens

BIOKÉMIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Nyitray László* egyetemi docens

EMBERTANI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Bodzsár Éva* egyetemi tanár

EMBERTANI TANSZÉK BIOLÓGIAI SZAKMÓDSZERTANI CSOPORT

Tanszékvezető: *Dr. Bodzsár Éva* egyetemi tanár

ETOLÓGIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Miklósi Ádám* egyetemi docens

ÉLETTANI ÉS NEUROBIOLÓGIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Détári László* egyetemi tanár

GENETIKAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Vellai Tibor* egyetemi docens

IMMUNOLÓGIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Erdei Anna* egyetemi tanár

MIKROBIOLÓGIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Márialigeti Károly* egyetemi docens

NÖVÉNYÉLETTANI ÉS MOLEKULÁRIS NÖVÉNYBIOLÓGIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Szigeti Zoltán* egyetemi tanár

NÖVÉNYRENDSZERTANI ÉS ÖKOLÓGIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Podani János* egyetemi tanár

NÖVÉNYSZERVEZETTANI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Böddi Béla* egyetemi tanár

FIZIKAI INTÉZET

Intézetigazgató:

Dr. Kürti Jenő egyetemi tanár

ANYAGFIZIKAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Groma István* egyetemi tanár

ATOMFIZIKAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Patkós András* egyetemi tanár/*Dr. Frei Zsolt* egyetemi tanár

BIOLÓGIAI FIZIKA TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Kürti Jenő* egyetemi tanár

ELMÉLETI FIZIKAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Palla László* egyetemi tanár

KOMPLEX RENDSZEREK FIZIKÁJA TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Vattay Gábor* egyetemi tanár

FÖLDRAJZ- ÉS FÖLDTUDOMÁNYI INTÉZET

Intézetigazgató:

Dr. Szabó Mária egyetemi tanár

FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KÖZPONT

Központvezető: *Dr. Nemes-Nagy József* egyetemi tanár (mb.) / *Dr. Horváth Erzsébet* egyetemi docens

KÖRNYEZET- ÉS TÁJFÖLDRAJZI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Szabó Mária* egyetemi tanár

REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Nemes-Nagy József* egyetemi tanár

TÁRSADALOM- ÉS GAZDASÁGFÖLDRAJZI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Nemes-Nagy József* egyetemi tanár (mb.)

TERMÉSZETFÖLDRAJZI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Karátson Dávid* egyetemi docens

FÖLDTUDOMÁNYI KÖZPONT

Központvezető: *Dr. Molnár Ferenc* egyetemi docens

ÁLTALÁNOS ÉS ALKALMAZOTT FÖLDTANI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Mindszenty Andrea* egyetemi tanár

ÁSVÁNYTANI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Dódony István* egyetemi docens

CSILLAGÁSZATI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Petrovay Kristóf* egyetemi docens

GEOFIZIKAI ÉS ŰRTUDOMÁNYI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Timár Gábor* egyetemi docens

ŰRKUTATÓ CSOPORT

Vezető: *Dr. Ferenc Csaba* tudományos tanácsadó

KŐZETTANI - GEOKÉMIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Harangi Szabolcs* egyetemi tanár

METEOROLÓGIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Bartholy Judit* egyetemi tanár

ŐSLÉNYTANI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Kázmér Miklós* egyetemi docens

KÉMIAI INTÉZET

Intézetigazgató:

Dr. Surján Péter egyetemi tanár

ANALITIKAI KÉMIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Záray Gyula* egyetemi tanár/*Dr. Láng Győző* egyetemi tanár

FIZIKAI KÉMIA TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Baranyai András* egyetemi tanár/*Dr. Császár Attila* egyetemi tanár

SZERVES KÉMIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Perczel András* egyetemi tanár/*Dr. Hudecz Ferenc* egyetemi tanár

SZERVETLEN KÉMIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: Dr. Szalay Péter egyetemi tanár/Dr. Pasinszki Tibor egyetemi tanár

Laboratóriumok:

Elektrokémiai és Elektroanalitikai Laboratórium (EEL)
Vezető: *Dr. Inzelt György* egyetemi tanár

Elméleti Kémiai Laboratórium (EKL)
Vezető: *Dr. Szalay Péter* egyetemi tanár

Elválasztástechnikai Oktatási és Kutatási Laboratórium (EKOL)
Vezető: *Dr. Eke Zsuzsanna* tanársegéd

Fizikai Fémorganikus Kémiai Laboratórium (FFKL)
Vezető: *Dr. Pasinszki Tibor* egyetemi docens

Határfelületi- és Nanoszerkezetek Laboratóriuma (HNL)
Vezető: *Dr. Gilányi Tibor* egyetemi tanár

Kémiai Informatikai Laboratórium (KIL)
Vezető: *Dr. Baranyai András* egyetemi tanár

Kiroptikai Szerkezetvizsgáló Laboratórium (KSzL)
Vezető: *Dr. Hollósi Miklós* egyetemi tanár

Kolloid és Szupramolekuláris Rendszerek Laboratóriuma (KSzRL)
Vezető: *Dr. Csempesz Ferenc* egyetemi docens

Környezetkémiai és Bioanalitikai Laboratórium (KBL)
Vezető: *Dr. Záray Gyula* egyetemi tanár

Magkémiai Laboratórium (ML)
Vezető: *Dr. Homonnay Zoltán* egyetemi tanár

Molekulaspektroszkópiai Laboratórium (MSL)
Vezető: *Dr. Császár Attila Géza* egyetemi tanár

Nemlineáris Kémiai Dinamika Laboratórium (NKDL)
Vezető: *Dr. Orbán Miklós* egyetemi tanár

Reakciókinetikai Laboratórium (RKL)
Vezető: *Dr. Turányi Tamás* egyetemi tanár

Szerkezeti Kémia és Biológia Laboratórium (SzKBL)
Vezető: *Dr. András Perczel* egyetemi tanár

Szerves Szintézisek Laboratóriuma (SzSzL)
Vezető: *Dr. Rábai József* egyetemi docens

Szilíciumorganikus Kémiai Laboratórium (SzKL)
Vezető: *Dr. Szalay Roland* adjunktus

MATEMATIKAI INTÉZET

Intézetigazgató:
Dr. Lovász László egyetemi tanár

ALGEBRA ÉS SZÁMELMÉLETI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Kiss Emil* egyetemi tanár

ALKALMAZOTT ANALÍZIS ÉS SZÁMÍTÁSMATEMATIKAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Faragó István* egyetemi tanár

ANALÍZIS TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Laczkovich Miklós* egyetemi tanár

GEOMETRIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Csikós Balázs* egyetemi docens

OPERÁCIÓKUTATÁSI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Jordán Tibor* egyetemi tanár

SZÁMÍTÓGÉPTUDOMÁNYI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Komjáth Péter* egyetemi tanár

VALÓSZÍNŰSÉGELMÉLETI ÉS STATISZTIKA TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Michaletzky György* egyetemi tanár

MATEMATIKATANÍTÁSI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

Tanszékvezető: *Dr. Vásárhelyi Éva* egyetemi docens

DÉKÁNI FELÜGYELET ALATT ÁLLÓ OKTATÁSI EGYSÉGEK

TUDOMÁNYTÖRTÉNETI ÉS TUDOMÁNYFILOZÓFIAI TANSZÉK

Tanszékvezető: *Dr. Kampis György* egyetemi tanár

MULTIMÉDIAPEDAGÓGIAI ÉS OKTATÁSTECHNOLÓGIAI KÖZPONT

2010 novemberétől: TERMÉSZETTUDOMÁNYI KOMMUNIKÁCIÓ ÉS UNESCO MULTIMÉDIAPEDAGÓGIA KÖZPONT

Központvezető: *Dr. Kárpáti Andrea* egyetemi tanár

TERMÉSZETRAJZI MÚZEUM

Igazgató: *Dr. Weiszburg Tamás* egyetemi docens

KARI KÖNYVTÁR

Vezető: *Tóthpál Józsefné* (mb.) / *Csámer Iván Csaba* (mb.)

MTA Kutatócsoportok:

ZOOTAXONÓMIAI KUTATÓCSOPORT

Vezető: *Dr. Dózsa Farkas Klára* egyetemi tanár

ELMÉLETI BIOLÓGIAI ÉS ÖKOLÓGIAI KUTATÓCSOPORT

Vezető: *Dr. Szathmáry Eörs* egyetemi tanár

IMMUNOLÓGIAI KUTATÓCSOPORT

Vezető: *Dr. Erdei Anna* egyetemi tanár

ELMÉLETI FIZIKAI KUTATÓCSOPORT

Vezető: *Dr. Horváth Zalán* egyetemi tanár

STATISZTIKUS ÉS BIOLÓGIAI FIZIKA KUTATÓCSOPORT

Vezető: *Dr. Vicsek Tamás* egyetemi tanár

MTA PROTEINMODELLEZŐ KUTATÓCSOPORT

Vezető: *Dr. Perczel András* egyetemi tanár

PEPTIDKÉMIAI KUTATÓCSOPORT

Vezető: *Dr. Hudecz Ferenc* egyetemi tanár

EGERVÁRY JENŐ KOMBINATORIKUS OPTIMALIZÁLÁS KUTATÓCSOPORT

Vezető: *Dr. Frank András* egyetemi tanár

GEOLÓGIAI, GEOFIZIKAIN ÉS ŰRTUDOMÁNYI KUTATÓCSOPORT

Vezető: *Dr. Haas János* tudományos tanácsadó

DÉKÁNI HIVATAL

Dékáni Titkárság
dr. Csibra Klára titkárságvezető

Tanulmányi Osztály
Körmendi Tiborné osztályvezető

Gazdasági és Műszaki Osztály
Dr. Pásztor Istvánné osztályvezető

Tudományszervezési és Egyetemközi Kapcsolatok Osztálya
Dr. Nyitrai Péter egyetemi tanár/*Demeter Mária Magdolna* osztályvezető

PROFESSOR EMERITUSAINK

BIOLÓGIAI INTÉZET:

Dr. Ádám György
Dr. Csányi Vilmos
Dr. Hegyi György
Dr. Gyurján István
Dr. Kovács János
Dr. Simon Tibor
Dr. Vida Gábor
Dr. Závodszky Péter

FIZIKAI INTÉZET:

Dr. Kovács István
Dr. Nagy Károly
Dr. Németh Judit
Dr. Szépfalusy Péter
Dr. Geszti Tamás
Dr. Sólyom Jenő

FÖLDRAJZ- ÉS FÖLD-TUDOMÁNYI INTÉZET:

Dr. Balázs Béla
Dr. Géczy Barnabás
Dr. Kubovics Imre
Dr. Márton Péter
Dr. Monostori Miklós
Dr. Probáld Ferenc

KÉMIAI INTÉZET:

Dr. Csákvári Béla
Dr. Gaizer Ferenc
Dr. Kucsman Árpád
Dr. Medzihradszky Kálmán
Dr. Orbán Miklós
Perl Miklósné Dr. Molnár Ibolya
Dr. Sohár Pál
Dr. Vértes Attila

MATEMATIKAI INTÉZET:

Dr. Császár Ákos
Dr. Halász Gábor
Dr. Fried Ervin
Dr. Prékopa András
Dr. Sárközy András
Dr. Szenthe János
Dr. Simon László

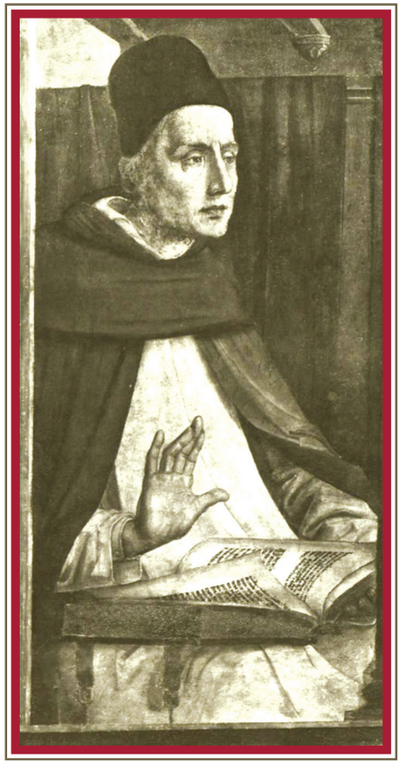

MEGHÍVÓ

*

Az ELTE Természettudományi Kar dékánja
tisztelettel meghívja
az ELTE alapításának 375. évfordulóját ünneplő
kari rendezvényekre.

*

2010 FONTOSABB ESEMÉNYEI

A 2010-es év bővelkedett a programokban, az Egyetem fennállásnak 375. évének ünnepléssorozat fényének emeléséhez Karunk is több rangos rendezvénnyel járult hozzá.

375 ÉVES AZ EGYETEM – A TERMÉSZETTUDOMÁNYOS OKTATÁS ÉS KUTATÁS TÖRTÉNETE, JELENE ÉS JÖVŐJE

A jubileumot 2010. március 24-25-én a Kar a természettudományos oktatás, kutatás történetét, jelen problémáit és jövőjét elemző előadásokkal ünnepelte.

Az ülést megnyitó beszédében Michaletzky György dékán az Egyetem megalapításához vezető történelmi és kulturális eseményeket idézte fel.

„Tisztelt Rektor Úr! Tisztelt Főigazgató Asszony! Tisztelt Dékán Urak!
Kedves Vendégeink!

Ebben az ünneplő évben sokan idézték már egyetemünk 375 évvel ezelőtt született alapítóleveléből azokat a sorokat, miszerint: "Minden más eszköznél előbbrevalóbbnak tűnt fel előttünk, hogy Tudományos Egyetem emeltessék, ahol a harcias nemzet lelkülete megszelídüljön, és az egyházkormányzásra és az állam szolgálatára alkalmas emberek képeztessenek." Ez az alapelv – miszerint egyházkormányzásra, állam szolgálatára alkalmas emberek képzése – majd két évszázadon keresztül az egyetemi oktatás alapelve volt. Csak az 1849-ben bevezetett reformban fogalmazódik meg a Humboldt-i eszme, amely szerint: „A magasabb tudományos intézmények fogalma, az intézményeké mint azé a csúcsé, melyben mindaz találkozik, ami közvetlenül a nemzet erkölcsi kultúrájának előmozdítására történik, azon alapul, hogy ezen intézményeknek rendeltetésük szerint a szó legmélyebb és legtágabb értelmében a tudományt kell művelniük, …". "Ezek az intézmények csak úgy érhetik el céljukat, ha ... a magányosság és szabadság az a két princípium, mely körükben elsősorban érvényesül."

Magyarországon Pázmányt megelőzően is voltak kísérletek egyetemek alapítására. 1367. szeptember 1-én nyílt meg Pécsett a Nagy Lajos által megalapí-

375 éves az Egyetem

A TERMÉSZETTUDOMÁNYOS OKTATÁS ÉS KUTATÁS TÖRTÉNETE AZ ELTE TTK TUDOMÁNYOS ÜLÉSE

2010. március 24. szerda
Lágymányos, Északi Épület Eötvös-terem (0.83)
Budapest, XI. Pázmány Péter sétány 1/A

10.00-10.15
Az ülést megnyitja és bevezetőt mond:
MICHALETZKY GYÖRGY
dékán

10.15-10.45
MATEMATIKAI INTÉZET
Laczkovich Miklós: A magyar matematika két óriása – Fejér Lipót és Riesz Frigyes

10.45-11.15
KÉMIAI INTÉZET
Keszei Ernő: Az Eötvös-szabály, és azon túl – Felületi feszültséggel kapcsolatos kutatások Egyetemünkön Eötvös idejében és ma

11.15-11.45
FIZIKAI INTÉZET
Radnai Gyula: Jedlik Ányos és Eötvös Loránd egyetemi kinevezése

FOGADÁS

13.00-13.10
EMLÉKTÁBLA AVATÁS:
Albertus Magnus (1193-1280) a Párizsi Egyetem tudós professzora, a természettudósok patrónusa emlékére

13.10-13.40
EGYETEMI KÖNYVTÁR
Szögi László: Albertus Magnus

13.40-14.10
FÖLDRAJZ- ÉS FÖLDTUDOMÁNYI INTÉZET
Horváth Ferenc: Lóczy Lajos (1849-1920); ecsetvonások a kiváló tanár és a világhírű földtudós portréjához

14.10-14.40
BIOLÓGIAI INTÉZET
Simon Tibor: A biológia fejlődése egyetemünkön 1635-től 1990-ig

375 éves az Egyetem

A TERMÉSZETTUDOMÁNYOS OKTATÁS ÉS KUTATÁS JELENE ÉS JÖVŐJE AZ ELTE TTK TUDOMÁNYOS ÜLÉSE

2010. március 25. csütörtök
Lágymányos, Északi Épület Konferenciaterem (-1.75)
Budapest, XI. Pázmány Péter sétány 1/A

10.00-10.05
Az ülést megnyitja:
MICHALETZKY GYÖRGY
dékán

10.05-11.05
FÖLDRAJZ- ÉS FÖLDTUDOMÁNYI INTÉZET
Szabó Mária: Bevezetés
Nagy Balázs: Természetföldrajzi módszerekkel a klímaváltozások nyomában
Mindszenty Andrea: Klímatörténet és geológia

11.05-11.45
BIOLÓGIAI INTÉZET
Böddi Béla: Bevezetés
Szathmáry Eörs: A biológia néhány megválaszolatlan nagy kérdése

11.45-12.45
MATEMATIKAI INTÉZET
Lovász László: Bevezetés
Faragó István: Hidrogén alapú tüzelőanyag-cellák matematikai modellezése
Károlyi Gyula: Átjárások a matematikában

FOGADÁS

14.00-15.00
KÉMIAI INTÉZET
Surján Péter: Bevezetés
Császár Attila: A kvantumkémia harmadik korszaka
Perczel András: Racionális hatóanyag optimálása II típusú cukorbetegség kapcsán

15.00-16.10
FIZIKAI INTÉZET
Kürti Jenő: Bevezetés
Vicsek Tamás: Kollektív viselkedés
Katz Sándor: A részecskefizika mint videojáték?
Frei Zsolt: Gravitációs hullám - asztrofizika

16.10-17.00
KÖRNYEZETTUDOMÁNYI CENTRUM
Kiss Ádám: Környezetünk jelene és jövője
Weiszburg Tamás: Környezeti ásványtan: egy új tudományág születése

tott egyetem, amely 1390 körül szűnt meg. 1410. augusztus 1-én alapította újjá Zsigmond az óbudai egyetemet, melyet először 1395-ben hozott létre. Mintegy 1418-ban szűnt meg. 1467. július 20-án nyitotta meg kapuit Vitéz János rektorságával a Mátyás által megalapított egyetem Pozsonyban. Ez is csak kicsit több mint 20 éven keresztül működött.

Mindezeknél sikeresebbnek bizonyult a pázmányi alapítás, amely több mint két évszázadig hazánk egyetlen egyetem volt. Milyenek voltak a történelmi, szellemi körülmények a Pázmány korában, az egyetem alapítás idején?

1616-ban meghalt Cervantes, ugyanebben az évben Shakespeare. 1635-ben, az alapítás évében festette meg Rembrandt az „Önarckép Saskiával" c. képét. Ez a korszak Rubens, el Greco, Velasquez, van Dyck kora.

Pázmány is számos irodalmi művet írt. Azonban ezek nem drámák, nem regények, témájuk egyházfőhöz illő – hitvitázó művek. Stílusa azonban magával ragadó, erőteljes. Csak egy idézet álljon itt ennek igazolására – az enyhébbek közül: „Egyszer neked az kása megégette szádat, és magaddal is megismértettek, hogy másra termettél te, nem a tudós emberekkel való disputatióra. Az király-kenéshez és az fejedelmek testamentumosságához nagyobb kedved vagyon, hogy sem az hitnek igazgatásához és az bölcs írásokhoz." – írta 1614-ben, Alvinczi Péternek. (Ez időtájt, 1611-ben mutatták be a Globe színpadán a „Macbeth"-et.) Egy ártatlanabb – ismét csak sokszor idézett: „… az okos embernek nem a hímes szók, hanem az erős valóságok tetszenek. A szép orcának kendőzés nem kell. Az isteni tudomány cifra szók nélkül, maga szépségével kelleti magát."

Irodalmi művei mellett a korban igen fontos hatása volt politikai leveleinek is. Mint jeles egyházférfi számos kényes politikai kérdésben játszott közvetítő szerepet. 1632. február 10-én küldte el II. Ferdinándhoz azt a levelét, melyben javaslatot tett az európai katolikus államok összefogására a török európai hatalmának megtörésére. Február 14-én a császár felhatalmazásával elindul VIII. Orbán pápához, hogy meggyőzze e terv támogatásáról.

Korábban 1622 – 1625 között számtalan alkalommal közvetít Bethlen Gábor és II. Ferdinánd között. 1630 – 1631-ben pedig I. Rákóczi György és a császár között.

Az egyetem alapítása utáni idők sem kedveztek igazán annak, hogy az egyetem folyamatosan tudjon működni. 1645-ben I. Rákóczi György protestáns fejedelem hadai bevonultak Nagyszombatra. 1663-65 között a török támadása tette lehetetlenné az oktatást. 1683-ban Thököly kurucai foglalták el a várost.

1685-ben indult újra a tanítás. Nem is részletezve azt, hogy abban az időben az országgyűlésen a protestáns rendek voltak többségben, ezért többször is felmerült az a javaslat, hogy Magyarországon meg kellene tiltani a jezsuita rend működését. (XIV. Kelemen pápa 1773-ban oszlatta fel a jezsuita rendet, akkor került az egyetem véglegesen állami irányítás alá. De addigra már Mária Terézia 1770-ban a Norma Studiorum kiadásával királyi kézbe vette át egyetemünket.)

Mozgalmas, zűrzavaros idők. Választ arra nem kapunk, honnan merített erőt az egyetem ahhoz, hogy az oktatás folyamatosságát fenntartsa. Az anyagi alapok többé-kevésbé rendelkezésre álltak, hiszen Pázmány 60 ezer forintos alapítványa adta a bölcsészeti és teológiai kar hátterét, majd később a Lósy–Lippay-féle alapítvány 30 ezer forintja a jogi karét. Csak összehasonlításul ezen összegek nagyságát illetően: a jogtanárok éves fizetése 500 forint volt.

Ilyen körülmények között milyen természettudományos oktatás valósulhatott meg az kezdeti években?

Ismét néhány összehasonlító évszám: 1543-ban jelent meg Copernicus híres munkája a „De revolutionibus orbium coelestium". Majd hatvan évvel később, 1609-ben követte Kepler „Astronomia Nova" műve. Egyetemünk alapításával szinte egyidőben – 1638-ban – írta meg Galilei a „Discorsi e dimonstrazioni matematiche intorno e due nuove scienze" c. híres művét, Descartes könyve a „Discours de la methode" 1637-es.

Nem előzmény nélküliek természetesen ezek a művek. De talán nem annyira ismert az az idézet, amely így szól: „... nekem azonban úgy tűnik – bár lehet, hogy tévedek – hogy jól alátámasztható ez utóbbi vélemény, nevezetesen az, hogy a Föld és nem az égbolt az, ami a napi mozgást végzi. Először is azt kívánom megmutatni, hogy senki sem tudná bebizonyítani az ellenkezőjét a tapasztalatra való hivatkozással, másodszor pedig okoskodással sem...." Ezt akár Galilei is írhatta volna, azonban szerzője Nicole d'Oresme, aki 1382-ben mint Lisieux püspöke halt meg.

Nem szabad azt gondolnunk, hogy ezek az új természettudományos eszmék azonnal megjelentek a kor egyetemeinek oktatásában. Egyetemünkön a fizikát külön tantárgyként 1676-ban Cseles Márton adta elő. Képet kaphatunk arról, hogy milyen tananyag szerepelhetett ezeken az órákon, ha szemügyre vesszük Szentiványi Márton által megírt „Curiosora et selectiora variarum scientiarum miscellanea" c. hatalmas gyűjtemény munkát. Ez a legelvontabb teológiától a leggyakorlatibb gazdaságtanig kivétel nélkül minden tudományt, mind a törté-

netieket, mind a természettudományiakat felölelő különféle értekezéseit tartalmazza. A természettudományos címszavaknak még a felsorolása is lenyűgöző: első kötetben a kozmográfia, asztronómia, asztrológia, fizika divinatoria, az elemek tana, meteorológia, hidrográfia, a második kötetben a geográfia, mineralógia, optika, a harmadik kötetben az általános növénytan, állattan, fizika, orvosi tudomány és végül az embertan.

Ami a fizikáját illeti: ismerteti ugyan Kopernikus rendszerét, de Tycho de Brahe elképzelését tartja helyesnek. (150 évvel vagyunk Kopernikus után.) Természetrajzi fejezetei azonban a kor színvonalának megfelelőek.

1687-ben jelent meg Newton legfontosabb műve, a „Philosphia naturalis principia mathematica". Magyarországon először az erdélyi református kollégium tanára Tőke István írt 1736-ban olyan kísérleti fizikai tankönyvet, melyben Newton tanai már megjelennek. A nagyszombati egyetemen Adányi András nyitja meg – 1755-ben – a fizikai tankönyvírók hosszú sorát, melyeket követ Reviczky Antal, Radics Antal és számos más kiváló tanár munkája. Ezt a sort talán Horváth János „Physica generalis" és „Physica particularis" tankönyveivel zárhatjuk le, 1767-ből illetve 1770-ből. Jegyezzük meg, hogy Hollandia vagy Németország egyetemein is lényegében ugyanebben az időben jelentek meg tananyagként Newton, Leibniz vagy Descartes munkái.

Láthatjuk tehát, és talán büszkék is lehetünk arra, hogy egyetemünk kezdeti szakaszát jellemző zűrzavaros történelmi időket elmúltával a természettudományok oktatásában évszázados lemaradást sikerült behozni. Az oktatás ilyen felvirágozását azonban sajnos nem követte akkor az önálló hazai kutatás megvalósulása. Ugyanis akikben tehetség és hajlam felkeltette az önálló kutatás vágyát, nagyrészt nyugatra vándorolt, részint Bécsbe, részint Németországba. Bécsben lett a csillagvizsgáló intézet igazgatója Hell Miksa, Bécsben készítette automatáit Kempelen Farkas. A pozsonyi születésű Segner János Jéna, Göttingen, Halle egyetemének lett büszkesége.

Szerencsére, pontosabban szerencsénkre már nem ez jellemzi egyetemünk későbbi időszakát. Sorolhatnánk a neveket. Sajnos emlékezetünk megkopik, ezért csak a XIX-XX század néhány óriását sorolom: Jedlik Ányos, Petzval József, Petzval Ottó, Kitaibel Pál, Schuster János, Eötvös Loránd, Kövesligethy Radó, Stoczek József, Thán Károly, Riesz Frigyes, Fejér Lipót, Lóczy Lajos, …

Dicsőséges névsor, dicsőséges történet. Méltón tükrözi ezt vissza az 1935-ben, egyetemünk alapításának 300. évfordulóján elfogadott 1935. évi

Albertus Magnus emléktáblája

V. törvénycikk:

2. § „A Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem évszázadok viszontagságai közepett is mindig hű maradván alapítójának tudományos célkitűzéséhez, hivatásának magasabbrendűségébe vetett hittel, gazdag eredményekkel munkálta és fejlesztette a tudományt s tíz emberöltőn keresztül Isten, Haza és a Tudomány szolgálatára s a nemzet egészének javára nevelte polgárait. A törvényhozás ezért törvénybe iktatja az egyetemnek a magyar tudomány és a nevelésügy terén háromszáz éven át szerzett érdemeit."

Rajtunk múlik, a mi munkánkon, a mi eredményeinken, hogy az egyetem 400 éves alapításának ünnepén lesz-e hasonló törvénycikk, amely törvénybe iktatja az egyetem érdemeit.

Budapest, 2010. március 24."

Michaletzky György dékán felavatta a Harmónia teremben Albertus Magnus, a természettudományok patrónusának emléktábláját.

UNIVERSITATES NOSTRAE – SCIENTIA NOSTRA

az ELTE fennállásának 375. évfordulója alkalmából az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Semmelweis Egyetem közös ünnepi ülése

A Pázmány Péter által alapított Nagyszombati Egyetemen Mária Terézia rendelete alapján 1769-ben alakult meg az Orvoskar, amely 1951-ben vált önálló egyetemmé (SOTE). Karunk és a Semmelweis Egyetem között jelenleg is szoros az együttműködés, oktatóink aktívan részt vállalnak a gyógyszerészképzésben.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Semmelweis Egyetem közös ünnepélyes ülését 2010. november 18-án a Gömb Aulában Dr. Réthelyi Miklós miniszter, Dr. Mezey Barna és Dr. Tulassay Tivadar rektorok beszéde nyitotta meg. A négy témakörben (történeti rész, fejlődésbiológia, gyógyszertudomány, immunológia) tartott előadásokat poszterszekció követte.

A szervező bizottság tagjai:

Dr. Szél Ágoston rektorhelyettes, SE
Dr. Noszál Béla, dékán, SE
Dr. Tímár József egyetemi tanár, SE
Dr. Bartholy Judit, dékánhelyettes, ELTE
Dr. Erdei Anna egyetemi tanár, ELTE
Dr. Orbán Miklós egyetemi tanár, ELTE
Dr. Sass Miklós egyetemi tanár, ELTE
dr. Csibra Klára, Dékáni Titkárság vezetője, ELTE
Lengyel Tamás, Tudományszervezési és Egyetemközi Kapcsolatok Osztálya, ELTE

„UNIVERSITATES NOSTRAE – SCIENTIA NOSTRA”

az ELTE fennállásának 375. évfordulója alkalmából az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Semmelweis Egyetem közös ünnepi ülése

Időpont:
2010. november 18. (csütörtök),
9.00–16.00

Helyszín:
ELTE Lágymányosi Campus,
Északi épület, Gömb Aula

09.00 – 10.15
MEGNYITÓ

Elnök:
MICHALETZKY GYÖRGY
dékán (ELTE TTK)

RÉTHELYI MIKLÓS
miniszter, Nemzeti Erőforrás Minisztérium

MEZEY BARNA
(ELTE) és

TULASSAY TIVADAR
(SE) rektorok köszöntője

Molnár László, a SE Központi Levéltárának igazgatója: *Közös múlt, közös hagyományok*
Csörgeiné Kurin Krisztina (ELTE): *Periodicitás időben és térben, kémiai és biológiai rendszerekben*
Falus András (SE): *Az immunkémiától az immunomikáig*

10.15-11.15 I. SZEKCIÓ – FEJLŐDÉSBIOLÓGIA

Elnök:
Szél Ágoston rektor-helyettes (SE)

Sass Miklós (ELTE): *Az autofágia jelensége és jelentősége*

Kis Viktor (ELTE), Csikós György (ELTE), Lippai Mónika, Lukácsovich Tamás (UCLA) és Sass Miklós (ELTE):
A CG6783 gén szerepe az autofágiában és az endocitózisban

Lőrincz Péter (ELTE), Maruzs Tamás (ELTE), Lukácsovich Tamás (UCLA), Csikós György (ELTE) és Sass Miklós (ELTE): *A matuzsálem gén funkciója az autofágia szabályozásában*

Nagy Nándor (SE): *Hisrschprung-kór fejlődésbiológiája*

Molnár Dávid (SE): *Microglial cells represent a Ba-1 positive macrophage subpopulation*

11.15-11.45 KÁVÉSZÜNET

11.45-12.45 II. SZEKCIÓ – GYÓGYSZERTUDOMÁNY

Elnök:
Noszál Béla dékán (SE, Gyógyszerésztudományi Kar)

Zelkó Romána (SE), Süvegh Károly (ELTE): *Pozitron annihilációs spektroszkópia a gyógyszerformulálás optimalizálásának szolgálatában*

Polgári Zsófia (ELTE), Szoboszlai Norbert (ELTE), Budai Barna (Országos Onkológiai Intézet), Réti Andrea (Országos Onkológiai Intézet), Kregsamer Peter (Vienna University of Technology), Ajtony Zsolt (NYME), Streli Christina (Vienna University of Technology), Kralovánszky Judit (Országos Onkológiai Intézet), Záray Gyula (ELTE):
Mikroanalitikai módszerfejlesztés kolorektális karcinóma sejtek Fe, Cu, Zn tartalmának vizsgálatára

Boldizsár Imre (ELTE), Kraszni Márta (SE), Tóth Ferenc (Fejér Megyei MGSZH), Noszál Béla (SE), Perlné Molnár Ibolya (ELTE):
Értékes gyomnövények az út mentén: hatóanyagok azonosítása a kromatográfia és az NMR spektroszkópia felhasználásával a Cirsium – aszat fajok termésében

Kátai Zita (SE), Kántor Sándor (MTA KOKI), Bagdy György (SE):
Szorongásoldó vegyületek szedatív hatásainak elemzése kvantitatív-EEG alkalmazásával

12.45-13.45 III. SZEKCIÓ – IMMUNOLÓGIA

Elnök:
Böddi Béla egyetemi tanár (ELTE TTK)

Erdei Anna (ELTE): *Immunmoduláció*

Horváti Kata (MTA-ELTE Peptidkémiai Kutatócsoport), Hannah P. Gideon (University of Cape Town), Szabó G. Tamás (SE), Katalin Wilkinson (University of Cape Town), Buzás Edit (SE), Bősze Szilvia (MTA-ELTE Peptidkémiai Kutatócsoport):
Új peptidantigének a Mycobacterium tuberculosis fertőzés immundiagnózisára

György Bence (SE), Módos Károly (SE), Pállinger Éva (SE), Deli Mária (MTA SZBK), Kittel Ágnes (MTA KOKI), Nagy György (SE), Falus András (SE), Buzás Edit (SE):
Membrán-vezikulák vizsgálata autoimmun megbetegedésekben

Papp Krisztián (ELTE), Végh Péter (Diagnosticum Ltd.), Szittner Zoltán (Diagnosticum Ltd.), Hóbor Renáta (PE Klinikai Központ), Vokó Zoltán (ELTE), Czirják László (PE Klinikai Központ), Erdei Anna (ELTE), Prechl József (ELTE):
Funkcionális fehérje-chip technika fejlesztése autoimmun betegségek diagnosztizálására

14.00-16.00 POSZTERSZEKCIÓ
(közben szendvics ebéd)

Réthelyi Miklós miniszter megnyitja a konferenciát (az asztalnál balról jobbra Michaletzky György dékán, Mezey Barna rektor, Tulassay Tivadar rektor, Noszál Béla dékán)

Mezey Barna rektor (ELTE), Réthelyi Miklós miniszter és Tulassay Tivadar rektor (SE)

Feszült figyelem

Poszterszekció

DÍSZDOKTORAVATÁS

A jubileumi év keretében a Szenátus 2010. november 12-i ünnepi közgyűlésén avatta az Eötvös Loránd Tudományegyetem díszdoktorává Peter Meusburger társadalomföldrajz-tudóst, a Heidelbergi Egyetem professzorát és Ahmed Hassan Zewail Nobel-díjas vegyészt.

AHMED HASSAN ZEWAIL MÉLTATÁSA

„Ahmed Hassan Zewail a Kaliforniai Műszaki Egyetem (California Institute of Technology, röviden „Caltech") Linus Pauling kémia- és fizikaprofesszora, továbbá az egyetemen működő „Ultragyors Tudomány és Technológia a Fizikai Biológiában Központ" igazgatója.

Egyetemi oklevelét az egyiptomi Alexandriai Egyetemen szerezte kémiából, doktori címet pedig a Pennsylvaniai Egyetemen (Egyesült Államok) kapott kémiai fizikából. 1999-ben a femtotudomány kifejlődésében játszott úttörő szerepe elismeréseképpen egyedül kapta meg a kémiai Nobel-díjat. Az ő kutatásai

Ahmed Hassan Zewail átveszi az oklevelet Mezey Barna rektortól

nyomán nyílt lehetőség az atomok kémiai reakciók közbeni, ún. átmeneti állapotának kísérleti megfigyelésére.

Kutatócsoportjával a közelmúltban kifejlesztette az ún. négydimenziós ultragyors elektronmikroszkópiát, amivel biológiailag érdekes minták szerkezetének meghatározása is lehetséges, miközben azokban biokémiai folyamatok zajlanak. A berendezés továbbfejlesztése élő sejtek megfigyelését is lehetővé teheti működés közben.

Ahmed Zewail 13 könyv és több mint 500 tudományos közlemény szerzője. Magyarul is megjelent önéletrajzi könyve (A fáraók földjének Nobel-díjasa; eredeti címén *Voyage through Time – Walks of Life to the Nobel Prize*) 17 nyelven, illetve kiadásban elérhető. Világszerte tartott nyilvános előadásokat tudományról, oktatásról és a világbékéről. A fejlődő országok megsegítésére irányuló fáradhatatlan tevékenységét nagyra becsülik az egész világon. 2009 áprilisa óta az Egyesült Államok elnöke, Barack Obama mellett működő Tudományos és Technológiai Elnöki Tanácsadó Testület tagja. A tudomány és a társadalom érdekében végzett tevékenysége elismeréséül a Nobel-díjon kívül még nagyon sok más elismerésben volt része; 40 állami kitüntetés és akadémiai vagy egyetemi tiszteleti tagság birtokosa, és több bélyegen is megörökítették. Hollandiában, Olaszországban és az Egyesült Államokban négy nemzetközi tudományos díjat alapítottak, amelyek Ahmed Zewail nevét viselik. 2004 óta működik az általa létrehozott alapítvány Kairóban, amelynek célja a „hasznos tudás" terjesztésének elősegítése és tehetséges egyetemisták díjazása a tudomány és a művészetek területén.

Zewail professzort az utóbbi években egyre mélyebben foglalkoztatja a tudomány és a társadalom kapcsolatának sokrétű, komplex kérdésköre, a Föld és az emberiség sorsa.

Magyarországhoz két fontos esemény is fűzi. A 2006 augusztusában Budapesten rendezett 1. Európai Kémiai Kongresszus megnyitó plenáris előadását tartotta az ELTE TTK-n. 2009 novemberében a budapesti World Science Forum díszvendégeként a Parlamentben tartott előadást. E két esemény között jelent meg tudományos életrajzi könyvének magyar nyelvű fordítása is."

„*Peter Meusburger* 1942. március 14-én született az ausztriai Lustenauban. Egyetemi tanulmányait földrajz és angol szakon az Innsbrucki Egyetemen végezte, ahol diplomája megszerzése után 1968 és 1983 között oktatott, itt szerzett egyetemi doktori fokozatot 1968-ban és habilitált 1980-ban társadalomföldrajzból.

1983-tól a Heidelbergi Egyetem professzora, ahol 24 évig, 2007-ig a Földrajzi Intézetben a Gazdaság- és Társadalomföldrajzi Tanszéket vezette, s dolgozott a Földtudományi Kar dékánjaként és egyetemi rektorhelyettesként. Vendégprofesszorként oktatott több kontinens egyetemén. 2007-ben a Heidelbergi Egyetem első szeniorprofesszorává nevezték ki, amellyel egyrészt kutatói munkásságát, másrészt az egyetem egészéért végzett tevékenységét ismerték el.

Peter Meusburger 1998 és 2009 között az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel való kapcsolattartásért felelős rektori megbízott volt, sok oktatónk által jól ismert, kiváló szervezőkészségű, megnyerő egyéniség.

Tudományos munkássága a társadalomföldrajz területére koncentrálódik. Munkái közül kiemelkednek oktatásföldrajzi, a tudás térszervező szerepének földrajzi aspektusait vizsgáló elemzései. Ehhez kapcsolódóan foglalkozik a tudás és a hatalom összefüggéseivel, a képzettség területi különbségeinek vizsgálatával, a foglalkoztatottság és a munkanélküliség okaival és összetevőivel, társadalmi mobilitáskutatással. 2008-tól Peter Meusburger, első geográfusként tagja az Új Párizsi Klubnak (New Club of Paris), amely a Római Klub mintájára a tudástársadalom és a gazdasági fejlődés összefüggéseit elemzi.

Peter Meusburger átveszi az oklevelet Mezey Barna rektortól

Ugyanezen témakörben a magyarországi jellemzők vizsgálata is munkásságának része. Az 1980-as évek végétől rendszeresen végzett kutatásokat magyarországi témákban, amelyben elsősorban a képzettség területi különbségeit és annak hátterét, valamint a munkaerőpiac kapcsán a piacgazdasági átmenet társadalomföldrajzi vonatkozásait elemezte és publikálta. Tanítványaival, hallgatóival több alkalommal szervezett magyarországi tanulmányutakat, szakmai terepgyakorlatokat. Fontos szerepe volt a hazai geográfusképzés létrejöttében is, a hosszú előéletű német szakterületi oktatási-képzési tapasztalatok megismertetésével, átadásával. Az általa a fiatal kutatónemzedék számára szervezett, nemzetközi vonzású rendszeres heidelbergi tudományos rendezvényeken – meghívására - minden alkalommal részt vettek az ELTE fiatal oktatói, doktorjelöltjei is.

Aktualitása és magyar vonatkozásai okán feltétlenül kiemelendő, hogy Peter Meusburger szerkesztője a Heidelbergi Egyetem fennállása 625. évfordulójára, 2011-ben megjelenő különleges tematikájú atlasznak, amely az egyetem korábbi és mai nemzetközi tudományos és térbeli kapcsolati hálóját dokumentálja. E munka részeként széleskörű kutatómunkával feltárta Heidelberg és a magyar egyetemek közötti oktatási és kutatási kapcsolatokat, ezen belül egyetemünk névadója, Eötvös Loránd heidelbergi tanulmányait és kutatói, tudományos kötődéseit.

A gazdag tudományos és oktatói életmű, az egyetemünkhöz fűződő sokszálú, gyümölcsöző kapcsolatok teszik érdemessé Peter Meusburger Professzor elismerését egyetemünk Doctor et Professor Honoris Causa címével.”

BOLYGÓTUDOMÁNYI NAP

Szintén a jubileumi év programjaként került megrendezésre az ELTE Planetológiai Műhely és a Magyar Asztronautikai Társaság szervezésében március 12-én a középiskolás diákok és egyetemi hallgatók köréből nagy tömegeket vonzó Bolygótudományi Nap. A Marsról és a Naprendszerről szóló előadások szünetében a diákok holdkőzetek és meteoritok mikroszkópos vizsgálatában vehettek részt, Bolygótudományi Totó kitöltésével tesztelhették tudásukat.

Sik András tanársegéd, a Bolygótudományi Nap szervezője és Horváth Ferenc egyetemi tanár

Bérczi Szaniszló docens a holdkőzetről magyaráz az érdeklődőknek

NOBEL-DÍJAS TUDÓSOK ELŐADÁSAI

2010-ben a Bölcsészettudományi és a Természettudományi Kar közös kezdeményezésére az Egyetem Szenátusa megalapította az „Arts and Sciences Nobel-laureate Lecture Award – Eötvös Loránd University" kitüntetést, melyben az a Nobel-díjas, – matematikatudomány területén – Wolf-díjas vagy Abel-díjas tudós részesülhet, aki az „Arts and Sciences Nobel-laureate Lecture Series – Eötvös Loránd University" című előadássorozat keretében előadást tartott az ELTE-n.

Karunkat az a megtiszteltetés érte, hogy 2010-ben két világhírű Nobel-díjas tudós is megtisztelte előadásával. 2010. április 15-én Dr. Harald zur Hausen, kutatóorvos, a Német Rákkutató Központ emeritus igazgatója „Infectious Causes of Human Cancer: Results and Perspectives" (Az emberi rák fertőzéses okai: eredmények és kilátások) címmel tartott előadást. November 11-én pedig Dr. Ahmed Hassan Zewail egyiptomi származású, Amerikában élő vegyész professzor „Society and Science in the 21st Century" (Társadalom és Tudomány a XXI. században) című előadását hallgatta nagyszámú közönség.

Harald zur Hausen professzor Hudecz Ferenc rektor és Michaletzky György dékán társaságában

Mezey Barna rektor átadja a Lecture Award kitüntetést Ahmed Hassan Zewail professzornak

Harald zur Hausen (1936) kutatóorvos, a humán papillomavírus (HPV) méhnyakrákot okozó hatásának feltárásáért 2008-ban Nobel-díjjal tüntették ki. Az „Infections Causing Human Cancer" (Emberi rákot okozó fertőzések) című könyve 2006-ban jelent meg.

Ahmed Hassan Zewail 1999-ben megkapta a kémiai Nobel-díjat, mert kísérleti úton bebizonyította, hogy gyors lézerek alkalmazásával lehetséges az atomok megfigyelése, miközben azok a reagáló molekulákban átrendeződnek. Jelenleg a Caltech (California Insitute of Technology) professzora, egy nagy egyetemi kutatócsoport vezetője, valamint a National Science Foundation által finanszírozott Molekuláris Tudományok Laboratóriumának igazgatója. 2009-ben beválasztották Barack Obama amerikai elnök tanácsadó testületébe.

A Nobel-díjas professzort 2010. november 12-én avatták az ELTE díszdoktorává.

LOVÁSZ LÁSZLÓ KÖSZÖNTÉSE

A híres külföldi kutatók mögött azonban az ELTE tudósai sem maradnak el. Bizonyítja ezt, hogy Dr. Lovász László a Wolf-díj (1999), a Bolyai-díj (2007) és a Széchenyi-nagydíj után 2010-ben átvehette a Kyoto-díjat is. A Wolf-díjat és a Kyoto-díjat a Nobel-díjjal tartják egyenértékűnek (matematikában nincs Nobel-díj).

Lovász László az Alaptudományok kategóriában kapta a kitüntetést, a matematika különböző ágai közötti kapcsolat megteremtéséért, valamint munkásságának a matematikára épülő tudományterületekre gyakorolt hatásáért.

A Professzor úr tiszteletére tartott fogadást megelőzően a Gömb Aulában a matematikus hallgatók, a Trefort Ágoston Gyakorlóiskola és az Apáczai Csere János Gyakorlógimnázium diákjai, valamint a Fazekas Mihály Gimnázium tanárai flash mob (villámcsődület) keretében különböző gráfokat jelenítettek meg. Majd a Matematikus Kórus előadásával folytatódott a rendezvény.

Lovász László 1971-ben Karunkon szerzett matematikus oklevelet. 1971–1975 között az ELTE geometria tanszékének tudományos főmunkatársa volt. 1975–1982 között a JATE Geometria Tanszékét vezette, 1978-ig docensként,

Lovász László

majd egyetemi tanárként. 1982-ben visszatért az ELTE-re, megalapította és 1994-ig vezette a Számítógéptudományi Tanszéket. A Magyar Tudományos Akadémia 1979-ben levelező, 1985-ben rendes tagjává választotta. 1990–1993 között az elnökség tagja. 1969-ben Grünwald Géza-díjat, 1991-ben – oktatási, iskolateremtő tevékenysége elismeréséül – Szele Tibor Emlékérmet kapott.

1998-ban a Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztjével tüntették ki. Fontosabb külföldi szakmai kitüntetései: a Society of Information and Applied Mathematics által adott Pólya-díj (1979.), az IEEE „Best Information Theory Paper Award"(1981.), Fulkerson-díj (1982.), Wolf-Díj (1999.), 2006-ban John von Neumann Theory Prize, 2008-ban Széchenyi- Nagydíj.

2009-től a London Mathematical Society tagja, 2007-2010 között a Nemzetközi Matematikai Unió (IMU) elnöke.

Tagja többek között a Svéd Királyi Akadémiának, a Rheinland-Westphälische Akademie der Wissenschaften-nek, Russian Academy of Sciences-nek.

Az Egyetem vezetése a Lovász László tiszteletére rendezett ünneplésen

Az Egyetem hallgatóinak villámcsődülete

FACULTAS IMMOTA STABIT – TTK-S ELŐADÓK A BTK KONFERENCIÁJÁN

2010. november 10-11-én Karunk oktatói a Bölcsészettudományi Kar vendégei voltak. A két napos rendezvényen Karunk hét oktatója élvezhette a BTK vendégszeretetét. A Bölcsészettudományi Kar elegáns tanácstermében Radnai Gyula egyetemi docens a XVIII- XIX. századbeli bölcsész természettudósokról, Keszei Ernő egyetemi tanár Eötvös Loránd tudományos munkásságáról, míg Náray-Szabó Gábor egyetemi tanár az MTA Könyvtárában megtalálható Természettudományi tárgyú kéziratokról beszélt. Inzelt György egyetemi tanár „Mit tettek az egyetemünk vegykonyhájában 375 év alatt?" címen tartott előadást, Weiszburg Tamás egyetemi docens a természetrajz történetét és a természetrajzi tárak kincseit ismertette a 1774–1948 közötti éveket felölelő időszakban, Kázmér Miklós egyetemi docens a Régészet és természettudomány kapcsolatát elemezte a szíriai Margat váráról mesélve, Gábris Gyula egyetemi tanár pedig a budapesti tudományegyetemen zajló földrajzoktatás történetéről számolt be a hallgatóságnak.

Michaletzky György dékán beszéde:

„Tisztelt Ünneplő Közönség! Tisztelt Professzorok! Kedves Vendégeink!

A Bölcsészettudományi Kar a Nagyszombatban alapított egyetem első tanítási napjához kapcsolódva ünnepli alapításának 375. évfordulóját. Megtiszteltetés számomra, hogy a Természettudományi Kar dékánjaként itt lehetek ezen az ünnepségen, és köszönthetem a Kar nevében a Kart. A Karok pontos megnevezésének elhagyása szándékos pontatlanság részemről, ezzel is kifejezve, hogy a két Kar eddigi történetének kisebb részében fut – futott - be külön nevesített utat, évszázadokon keresztül együvé tartozott. Hiszen csak 1949-ben mondta ki a 260/1949-es kormányrendelet 1. §-a, hogy a „A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem ... bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kara helyett ...(az) egyetemen külön-külön bölcsészettudományi és természettudományi kart kell szervezni."

Hálátlan nemzedék lenne a miénk, ha nem emlékeznénk arra, hogy ugyanazon törzs két elágazó, de összetartozó ága a Bölcsészettudományi Kar és a Természettudományi Kar. Ugyanarról a gyökérről táplálkoznak, ez a Pázmány Péter alapította, Mária Terézia újra alapította, Eötvös Lorándról elnevezett Tudományegyetem. Leveleink egyszerre zöldek, virágzásunk közös.

Az első 314 évben tehát a „bölcsészet" illetve a „természettudományok" oktatása egyetlen karon történt, melynek neve többször is változott, kezdetben a „filozófiai" kar nevet kapta. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem majd mindegyik Kara ennek a Karnak - közvetlenül, vagy közvetve - utódja. Sőt, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, amely alapításául az utóbbi időkben az 1782-es évet tekinti, is tulajdonképpen a Filozófiai Kart fogadja el elődjének, hiszen 1782 valójában az Institutum Geometrico-Hydrotechnicum alapításának éve, amelynek első vezetője Rausch Ferenc (1743-1816) a filozófiai kar alkalmazott matematika professzora volt.

A Természettudományi és a Bölcsészettudományi Kart azonban összekapcsolja az is, hogy azok az épületek, melyek most otthont adnak a Bölcsészettudományi Kar tanszékeinek, egy kivételével eredetileg mind természettudományi tanszékek számára épültek. Csak néhányat említve: 1886-ban önálló épülete volt a természettannak – ez a Puskin utcai D-épület, melynek tervezésében báró Eötvös Loránd is részt vett, 1886-ban a természetrajznak – ez a Múzeum körúti 4/a épület. Ezen ünnepség helyszíne – a Bölcsészettudományi Kar tanácsterme – eredetileg az Ásványtár kiállítóterme volt.

Jóleső érzés látni, hogy jó kezekbe kerültek az épületek. Elég ehhez csak itt körülnézni, vagy megnézni a B épület teljesen átalakult udvarát, amelynek most a Régészeti Intézet a gazdája, vagy rápillantani a Múzeum krt. 6. alatti Főépületre, amely talán soha nem volt olyan szép, mint most.

Az európai középkor egyetemének szerkezetében együtt volt a filozófia és a természet törvényszerűségeinek kutatása. Ez nem meglepő, hiszen „A filozófia a csodálkozással kezdődik – írta Arisztotelész – először a közönséges dolgok, azután a Nap, a Hold és a Világegyetem eredete felett." Thales, akinek geometriai tételét minden kisiskolás tanulja, elsősorban filozófus volt. Abban az időben a filozófia az összes olyan tudományt magába foglalta, amelyet az „elme saját erejéből megismerhetett".

A Pázmány Péter alapította egyetem bölcsészeti karán a következő tárgyak voltak: első évfolyamon logika, fizika, és metafizika, a második éven pedig etika és matematika. Ezt írta elő a jezsuita rend 1599-ben elfogadott oktatási szabályzata, a Ratio Studiorum. Az első tantermi előadást – filozófiából – 1635. november 14-én Palkovics Márton tartotta. Az a Palkovics, aki egyben a fizika tanára is volt.

Ne feledjük azonban, hogy bár együtt volt jelen az oktatásban a bölcsészet és a természettudomány, módszereiben már akkor is jelentősen különböztek egymástól. Albertus Magnus (1206-1280), a természettudósok védőszentje, Aquinói Szent Tamás tanára írta már négyszáz évvel korábban, hogy „A természettudományokban nem azt kell vizsgálnunk, hogy a Teremtő Isten szabad akarata szerint a világot csodaként használja, hanem inkább azt, hogy mi történik a természetben a benne rejlő okoknál fogva." Illetve: „Az Isten ismeretében a hit megelőzi az isteni tanítás megértését, azonban az olyan dolgokban, melyeket a természetből tudhatunk, egy filozófus nem fogalmazhat meg olyan véleményt, melyet nem tud alátámasztani logikus érveléssel."

A korszak Európájának kultúráját – irodalmát, természettudományát illusztrálandó álljon itt néhány évszám: Egyetemünk alapításának évében Shakespeare és Cervantes már majd húsz éve halott. 1543-ban, az alapításnál közel egy évszázaddal korábban jelent meg Copernicus nagy műve a „De revolutionibus orbium coelestium", Kepler „Astronomia nova" munkája is már 26 évvel korábbi. Az alapítással szinte egyidőben jelent meg Galilei „Discorsi e dimonstrazioni matematiche intorno a due nuove scienze attenenti alla mechanica et i movimenti locali" c. híres műve, illetve Descartes „Discours de la methode" könyve.

A felsőoktatási intézmények természetüknél fogva lassan reagálnak a korszakfordító eszmékre. Nem meglepő ezért, hogy a fenti felismerések csak évtizedek elmúltával jelennek meg a nagyszombati egyetem tananyagában. Azonban engedjék meg nekem, hogy felsoroljam a kezdeti évszázadból egy-két kiváló matematikus—természettudós nevét, akinek munkái a filozófiai (bölcsészeti) kar hírnevét öregbítik:

„*P. Berczeviczy Henrik SJ (1650-1728)* matematika tanár *„Arithmetica practica"* című általánosan elismert műve 1682-ben jelent meg Nagyszombatban. Az első trigonometriai szakkönyvet *„Canon sinuum, tangentium et secantium"* címmel *P. Duboszky János SJ (1654-1710)* és *P. Székely Ferenc SJ-vel (1657-1715)* írta, 1694-ben jelent meg.

P. Szentiványi Márton SJ (1633-1705) a *Curiosora et selectiora variarum scientiarum miscellanea (1687-1702)* című művében a kor tudományos ismereteinek az enciklopédiáját alkotta meg. Ez a legelvontabb teológiától a leggyakorlatibb gazdaságtanig kivétel nélkül minden tudományt, mind a történetieket, mind a természettudományiakat felölelő különféle értekezéseit tartalmazza. A természettudományos címszavaknak még a felsorolása is lenyűgöző: első kötetben a kozmográfia, asztronómia, asztrológia, fizika divinatoria, az elemek tana, meteorológia, hidrográfia, a második kötetben a geográfia, mineralógia, optika, a harmadik kötetben az általános növénytan, állattan, fizika, orvosi tudomány és végül az embertan.

P. Makó Pál SJ (1723-1793) A *Compendiaria mathesos institutio* című műve hat kiadást ért meg és a Habsburg birodalom országaiban a főiskolák és egyetemek tankönyve volt. Legrangosabb műve a *Calculi differentialis et integralis institutio* (A differenciál- és integrálszámítás szabályai) 1768-ban jelent meg Bécsben.

Ezt a sort talán Horváth János „Physica generalis" és „Physica particularis" tankönyveivel zárhatjuk le, 1767-ből illetve 1770-ből. Jegyezzük meg, hogy Hollandia vagy Németország egyetemein is lényegében ugyanebben az időben jelentek meg tananyagként Newton, Leibniz vagy Descartes munkái.

Nem lehet célja ennek a rövid megemlékezésnek, hogy a jelenlegi Természettudományi Kar valamennyi a Kar kiválása előtt már meglévő tanszékének történetét ismertesse, hiszen 1949-ben 22 tanszék, a fizikai-kémiai és az embertani intézet, valamint a botanikus kert együttese képezte a Természettudományi Kart.

De a Kar dékánjaként méltó és igazságos, hogy tisztelegjek azon természettudósok előtt, akik a filozófiai-bölcsészeti kar tagjaként elvállalták az egyetem

vezetésének nehéz, de megtisztelő feladatát. Itt csak az 1770 és 1949 közötti időszakot tekintve – az egyetem újraalapításától, a TTK kiválásáig.

1775-ben adott először a bölcsészeti kar dékánt – Weisz Ferenc fizikus személyében, aki egyben a „matematikai torony", azaz a csillagvizsgáló első igazgatója is volt. Őt követte Mitterpacher József matematikus, 1781-ben, majd 1785-ben Horváth Iván, aki filozófiát és fizikát tanított. Dugonics András, a matematika tanára volt – 1788-ban látta el a rektori tisztet. Rausch Ferenc 1792-ben – a matematika tanára volt.

Ehhez hasonló húsz éves periódus volt 1875 és 1895 között, amikor is rendre Than Károly, kémikus, Margó Tivadar, zoológus, Szabó József, geológus, Hunfalvy János, földrajz, Eötvös Loránd, fizikus, Lengyel Béla, kémikus viselte a rektori láncot. Mindegyikőjükről utcát, iskolát, vagy egyetemet neveztek el Budapesten.

Az időszak 42 bölcsész dékánjából 20-nak kutatási területe a természettudományokhoz tartozott. Büszkeség ez nekünk, természettudósoknak, és köszönet érte bölcsész tanártársainknak.

De nem szabad kihagyni a felsorolásból Jedlik Ányost, aki 1863-ban volt rektorunk, azonban előtte 1846 és 1849 között látta el a bölcsészeti kar dékánjának tisztségét. 1846-ban, a már magyarul tartott évnyitó beszédében mondottak máig is érvényesek: „...Nincs egyéb hatalom tehát e földön, mint a tudományok varázsereje, melly mind egyeseknek, mind köztársaságoknak annyira óhajtott jollétét eszközölhetné és biztosíthatná. Azért boldogok ti egyetemi polgárok! hazánk reményei! mert eddig szerzett ismereteiteknek szaporítására e mai naptól fogva új alkalom nyílik. ..."

Ezt egészítik ki Eötvös Loránd rektori székfoglaló beszédének sokat idézett mondatai: „A gondolkozásban önállóságot csak az olyan tanár tanítása adhat, aki maga állandóan gondolkozik, s éppen ez az önállóság az, ami a legszükségesebb a tudósnak mint a gyakorlat emberének." „…az egyetem tudományos tanításának színvonalát egyedül tanárainak egyénisége állapítja meg."

A Természettudományi Kar munkatársai joggal büszkék arra, hogy olyan tanár egyéniségek is tanultak vagy dolgoztak egyetemünkön, akikre a világ is feltekint, akik munkásságát Nobel-díjjal ismerték el. Lénárd Fülöp fizika, Hevesy György kémia, Békésy György orvostudomány. Mind a természettudományok különböző ágaiból megszerzett ismereteiket bővítették egyetemünkön. Mindnyájan a Bölcsészettudományi Karon tanultak, sőt Békésy György a Bölcsészettudományi Karon szerezte doktorátusát.

Joggal mondhatná tehát Pázmány Péter végigtekintve a filozófiai-bölcsészeti kar eddigi történetén, az első 375 éven, hogy „exegi monumentum aere perennius, regalique situ pyramidum altius."

Facultas immota stabit."

Két dékán – Dezső Tamás és Michaletzky György

Szoros együttműködésben (a Bölcsészettudományi Kar vezetésével)

DR. GERGELY JÁNOS SZOBRÁNAK AVATÁSA

2010. december 13-án került sor a Természettudományi Kar Szoborparkjában (Déli épület) Dr. Gergely János nemzetközi hírű immunológus mellszobrának avatására. A Szoborparkban a Kar olyan híres professzorainak szobrai találhatók, mint Dr. Balogh János zoológus, Dr. Szádeczky-Kardoss Elemér geológus, geokémikus.

Michaletzky György dékán beszéde:

„Tisztelt Rektor Úr!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Egybegyűlt Ünneplő Közönség!

Két évvel ezelőtt Balogh János professzor mellszobrának avatására gyűltük ugyanezen a helyen össze. Ma az Eötvös Loránd Tudományegyetem egy másik, világhíressé lett tudósára, Gergely Jánosra, a nemzetközi tekintélyű immunológusra emlékezünk és avatjuk fel – Szabó Gábor szobrászművész alkotta – mellszobrát. Gergely János professzor emeritus, a Magyar Tudományos Akadémia Széchenyi-díjjal kitüntetett rendes tagja 2008. február 4-én hunyt el. Szakmai tisztánlátásáról, bölcsességéről, emberségéről a mai napon kollégái fognak be-

Gergely János szobra

Erdei Anna professzor asszony és Michaletzky György dékán

szélni. Engedtessék meg nekem hogy én – néhány (talán) száraz életrajzi adat ismertetése mellett – a tudományszervező Gergely Jánost mutassam be – röviden – Önöknek. 1676-ben – azaz egyetemünk alapításával majdnem egy időben – a karcagi református gyülekezet rektort kért Debrecenből. Ezen patinás múltú gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait az 1925. december 13-án, azaz napra pontosan 85 évvel ezelőtt született Gergely János. De ebben a gimnázium érettségizett Győrffy István etnográfus, Németh Gyula turkológus is. Ugyanebből a városból származik Hersko Ferenc is, aki Avram Hershko néven 2004-ben Nobel-díjat kapott kutatásaiért. Karcag városa és iskolája tudja, hogyan becsülje meg világhírű szülötteit – Gergely Jánost 2004-ben díszpolgárává választotta, 2010. március 31-én emléktáblát avatott tiszteletére.

A háború és az akkori politikai viszonyok miatt csak 1945-ben kezdhette meg egyetemi tanulmányait – Debrecenben, az Orvostudományi Egyetemen. Harmadévesen került a Pázmány Péter Egyetemből éppen akkor kivált Budapesti Orvostudományi Egyetemre.

Az egyetem elvégzése után a III. számú Belgyógyászati Klinikára került, Gömöri Pál professzor mellé. Ő adta azt a kutatási témát, amelynek vizsgálata során Gergely János figyelme a fehérvérűség egy formájában kórosan megszaporodó fehérjékre – akkori nevükön gammaglobulinokra – irányult. Egy interjúban Gergely János így fogalmaz: „Ezek a – ma immunglobulinoknak nevezett – fehérjék annyira izgalmasakká váltak számomra, hogy vizsgálatuk hosszú évekre lekötött, és egy életre az immunológiához láncolt." Ugyancsak Gömöri volt az, akinek segítségével Gergely János eljutott Tübingenbe, ahol olyan „modern immunológiai eljárásokat (ismert meg), amelyekkel később itthon nagyon egyszerű körülmények között is eredményesen tanulmányozhatta a gammaglobulinok szerkezetét."

1963-ban Hollán Zsuzsa felkérésére létrehozta az Országos Hematológiai és Vértranszfúziós Intézetben az immunkémiai laboratóriumot. 1964-ben, Birmingham-ben töltött néhány hónapot. Saját szavai szerint "a birminghami laboratóriumban tapasztaltak meghatározóak voltak számára. Nemcsak módszereket, módszertani lehetőségeket tanult, ... hanem olyan világ nyílt meg előtte, ami meghatározta gondolkodásmódját, a kutatási irányt, és amelyben olyan szakmai és baráti kapcsolatai alakultak ki, amikre később is bátran támaszkodhatott."

1973-ban Ádám György professzor rektorsága idején profilbővítés volt az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a biológusoknál. Ekkor került pályázat

útján az egyetemre, egy időben Csányi Vilmossal, Vida Gáborral, Szabó István Mihállyal. Vida Gábor a genetika, Csányi Vilmos az etológia, Szabó István Mihály a mikrobiológia tanszék, Gergely János pedig az immunológiai csoport, majd később tanszék élére került.

Nemcsak Ádám György válogatta meg gondosan, hogy kik legyenek az egyetem újabb munkatársai, professzorai, hanem Gergely János legalább ugyanilyen előrelátással választotta és nevelte ki munkatársait.

Ő maga így fogalmazott: „Nekem mindig az volt az alapelvem, hogy olyan munkatársakkal dolgozzak, akik minimum olyan jók, mint én, de inkább legyenek jobbak.". „Nagyon hamar rájöttünk arra ..., hogy nemzetközi kapcsolatok nélkül semmilyen tudományág, így az immunológia sem létezhet. A tanszéken különben is kezdettől fogva azt az elvet vallottuk, hogy az a jó munka, amit nemzetközi lapban közölni lehet." Fontosnak tartotta, hogy munkatársai rendszeresen eljussanak nemzetközi kongresszusokra, de azt is, hogy a jeles külföldi tudósok Magyarországra jöjjenek. Ezért rendszeresen szervezett nemzetközi konferenciákat.

Talán részben ezen tudományszervező munka elismerését jelentette az, hogy 1978-ban megválasztották az Immunológiai Társaságok Európai Szövetségének alelnökévé, majd 1980-83 között elnökévé. És az is, hogy 1992-ben több Nobel-díjas meghívottal, több mint 5000 résztvevővel Magyarországon rendezték az immunológiai világkongresszust.

Kutatói és oktatói munkájának elismeréséül számos díjban és kitüntetésben részesült – köztük az alábbiakban: 1990-ben lett a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, 1975-ben Akadémiai Díjat, 1992-ben Széchenyi-díjat kapott. ELTE Aranyéremmel kétszer – 1993-ban és 1996-ban –, Pázmány Péter Felsőoktatási Díjjal 2001-ben, Szilárd Leó Professzori Ösztöndíjjal 2001-ben, Semmelweis Ignác-emlékéremmel 2005-ben, Pro Renovanda Cultura Hungariae alapítványi fődíjjal 2006-ban tüntették ki. A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét kapta meg 2006-ban. 2005-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem, 2007-ben a Debreceni Egyetem avatta díszdoktorává.

Az általa kialakított műhely és iskola hatása mindmáig érzékelhető; Gergely János környezetében ismerkedett meg a modern immunológia alapjaival a ma itthon vezető pozícióban levő immunológusok jelentős része. A tanítványok közül a külföldre kerülők is neves egyetemek meghatározó professzorai lettek.

A „Kölcsönhatások nélkül nincsen tudomány” interjú befejező részében mondott szavai most is érvényesek: „Vallom és hirdetem, hogy minden tudósnak nagy aktivitással kellene részt vennie a tudományos ismeretterjesztésben. Nekünk, tudósoknak kell meggyőznünk az embereket az ismeretterjesztés, a politikusokat pedig a tudomány fontosságáról. Nekünk kell közkinccsé tenni a tudományt.”

Ádám György professor emeritus

Erdei Anna és Závodszky Péter professor emeritus

Természetesen 2010-ben is sor került a már megszokott rendezvényekre, így sokadszor vehettek részt oktatóink és diákjaink a Kar alapításának tiszteletére rendezett Eötvös-napon, és a Kutatók éjszakáján is érdekes kísérletekkel, programokkal várta a Kar az érdeklődőket.

EÖTVÖS-NAP

Az Eötvös-napi ünnepségekre minden évben a Pázmány-napot megelőzően kerül sor, ez alkalomból 2010. május 13-án ünnepelhettek együtt a Kar oktatói és hallgatói.

A Tudományos Diákkörök bemutatkozását, előadásait követően Michaletzky György dékán a Kar kiváló oktatóinak és kiváló hallgatóinak adta át a kitüntető okleveleket, valamint átnyújtotta a Természettudományi Kar Tudományos Diákköri Érmét.

A Kar kiváló oktatója kitüntetésre a Hallgatói Önkormányzat tesz javaslatot évente egyszer, a kitüntetést a Kari Tanács adományozza.

A Kar kiváló hallgatója kitüntetésre az Intézet és az önálló tanszék javaslatai alapján a Tanulmányi és Oktatási Bizottság tesz javaslatot, a kitüntetést a Kari Tanács ítéli oda.

A Kar Tudományos Diákköri Érmét a Kari Tanács ítéli oda a Tudományos Diákköri Tanács javaslatai alapján a Karon folyó tudományos diákköri munkában több éve kimagasló eredménnyel résztvevő oktatók, kutatók, valamint külső intézményekben dolgozók részére.

2010-ben a Kari Tanács a Kar kiváló oktatója címet Holló Szabó Ferenc tanársegédnek (Matematikatanítási és Módszertani Központ) és Pál Gábor egyetemi docensnek (Biokémiai Tanszék) adományozta.

Tudományos Diákköri Érmet kapott Görög Ágnes egyetemi docens (Őslénytani Tanszék), Ihász István főtanácsos (OMSZ) és Józsa Sándor adjunktus (Kőzettani- Geokémiai Tanszék). A kitüntetetteket Medzihradszky Kálmán professor emeritus méltatta.

A KAR KIVÁLÓ HALLGATÓJA OKLEVELET VEHETTE ÁT AZ ALÁBBI 46 HALLGATÓ:

Baranyai Zsuzsa	elsőéves vegyész hallgató
Bereczki Krisztina	ötödéves környezettudomány szakos hallgató,
Berkes Balázs	ötödéves vegyész hallgató
Bodnár József	ötödéves matematikus hallgató
Bodor Emese	ötödéves geológus hallgató
Borda Bence	ötödéves fizikus hallgató
Bugyik Edina	ötödéves biológus hallgató
Cseke László	ötödéves geográfus hallgató
Daru János	elsőéves vegyész hallgató
Elek Elza	ötödéves csillagász hallgató
Farkas Ádám	harmadéves fizikus hallgató
Fazekas Péter	ötödéves környezettudomány szakos hallgató
Gerencsér Máté	másodéves matematika alapszakos hallgató
Gyulai Gergő	ötödéves vegyész hallgató
Hagymási Imre	ötödéves fizikus hallgató
Harami Gábor	ötödéves biológus hallgató
Haszpra Timea	ötödéves meteorológus hallgató
Hatvani István Gábor	ötödéves környezettudomány szakos hallgató
Herner András	ötödéves vegyész hallgató
Homonnai Viktória	ötödéves meteorológus hallgató
Hujter Bálint	harmadéves matematika alapszakos
Jurecska Laura	ötödéves környezettudomány szakos hallgató
Kelemen Fanni	elsőéves meteorológus hallgató
Király Csaba	ötödéves matematikus hallgató
Király Csilla	harmadéves környezettan alapszakos hallgató
Kiss Dorottya	ötödéves biológus hallgató
Knapp Dániel	ötödéves biológus hallgató
Kocsis Gábor	elsőéves geofizikus hallgató
Kollár Flóra	ötödéves matematika tanár szakos hallgató
Kómár Péter	ötödéves fizikus hallgató
Kónya Gábor	harmadéves fizikus hallgató
Korándi Dániel	másodéves matematika alapszakos hallgató

Lovász László	másodéves matematika alapszakos hallgató
Meszéna Balázs	harmadéves fizika alapszakos hallgató
Nagy Attila	ötödéves meteorológus hallgató
Nagy Csaba	harmadéves matematika alapszakos hallgató
Nagy Péter	elsőéves vegyész hallgató
Pandur Krisztina	elsőéves geológus hallgató
Seress Diána	ötödéves biológus hallgató
Skrapits Katalin	ötödéves biológus hallgató
Szakmány Csaba	ötödéves fizika-kémia tanár szakos hallgató
Szécsényi István Máté	ötödéves fizikus hallgató
Vajda Flóra	ötödéves biológus hallgató
Visnovitz Ferenc	ötödéves környezettudomány szakos hallgató
Völgyi Katalin	ötödéves biológus hallgató
Zaborecz Sarolta	ötödéves csillagász szakos hallgató.

KUTATÓK ÉJSZAKÁJA 2010

A Kutatók Éjszakája az Európai Bizottság által támogatott, egész Európában, így Magyarországon is népszerű rendezvény.

Az alábbi programokkal várták oktatóink, kutatóik a látogatókat 2010. szeptember 24-én:

- A Magyar Karszt-és Barlangkutató Társulat, valamint az ELTE TTK Általános és Alkalmazott Földtani Tanszék szervezésében Mátyás-hegyi-barlangi túra és éjszakai Séta a Szemlő-hegyi-barlang kivilágított részére
- Vulkán-játszóház
- Robban vagy ömlik? – Játékos vulkánkísérletek
- Vulkáni hamu, lávakőzet, a földköpeny kőzete: fogjad meg, nézz bele!
- A fehérjék színes világa
- „Rettenetes Gyíkok" – Tények és érdekességek a dinoszauruszok csodálatos világából (előadás)
- Őslénytani filmegyveleg
- Apró csodák terme (Mikroszkópikus élőlények évmilliókra kőbe zárva)
- Munkában a dínó kutatók (iharkúti gerinces maradványok preparálása), Emlősök a laborban (mamut és egér egy laborban)

Róka András főiskolai docens kísérlete

- Kísérletek a kémiában: láthatóvá tenni és megszólaltatni a láthatatlant
- Nanorészecskék a levegőben
- Az élet mozgékony építőkövei
- Mitől döglik a mosógép, avagy a csapból is ásványvíz folyik?
- Mennyire jók az új fényforrások?
- Földrajzi helymeghatározó rendszer (GPS) a gyakorlatban
- Virtuális glóbuszok múzeuma – A kulturálisérték-mentés és az oktatás eszköze
- Nem mind arany, ami rézlik
- Kérdezz, és felel a kémia!
- A jövő három keréken érkezik!
- Pálinkák Harca
- „Déjà vu"
- Fizika a konyhában
- Vegyész koktél tűzből, hangból, fényből – ahogy az új generáció csinálja
- Kell-e félni a vulkánkitörésektől?
- Homokvihar egy lavórban, zsebtornádó és a többiek
- Ősóceán (játékos ismerkedés mezozoikumi tengerek vadászaival, az ammoniteszekkel)

Jalsovszky István egyetemi docens kísérlete

ÁLLANDÓ ELŐADÁSSOROZATOK, PROGRAMOK

Csütörtökönként felváltva kerül sor az Eötvös-teremben a Kémiai Intézet által szervezett *Alkímia ma* és a Fizikai Intézet *Az Atomoktól a csillagokig* előadássorozatának előadásaira. A sorozatok célja a tudomány megismertetése a középiskolásokkal, egyetemistákkal, illetve a középiskolai tanároknak szeretnének

Az Alkimia ma plakátja

ötleteket adni az órák színesebbé tételéhez. Az érdekes előadásokat kísérletek követik. A 165 fős termet minden alkalommal zsúfolásig megtölti a hallgatóság. Az eddig elhangzott előadásokról készült videofelvételek a programok honlapjáról letölthetők.

2009/2010 tanévtől fogva az „Alkímia ma" előadássorozat akkreditált, 30 órás, térítésmentes pedagógus-továbbképző programként is működik.

Szervező: Tarczay György.

„Az Atomcsill" plakátja

Az Atomoktól a csillagokig előadássorozat 2005-ben indult útjára. „Az atomcsill” előadássorozat akkreditált, 30 órás, térítésmentes pedagógus-továbbképző programként is működik 2010-től.

A sorozat szervezői: Cserti József, Csordás András, Dávid Gyula, Király Andrea.

Ezen felül számos más programon vehettek részt az érdeklődők, így többek között „Az ELTE Házhoz megy”, az „Észbontogató”, a Fizikai Intézet Tanösvénye és az Országos Diákkutatói Program rendezvényein.

Az ELTE TTK Fizikai Intézete új *Fizika Tanösvényt* alakított ki a Lágymányosi Tömb északi épületében. A program elsősorban középiskolás osztályoknak ajánlott, akik a hagyományos oktatási keretek közül kilépve egy új perspektívából kaphatnak rálátást a fizika sokszínűségére. A Tanösvény 10 állomásból áll, mely stációk egy-egy különálló kísérleti laboratóriumot jelentenek. A bemutatók a fizika számos területét ölelik fel, így többek között a biológiai fizika, a 3 dimenziós megjelenítés, az optika, atomfizika, áramlások fizikája, környezetfizika, elektromosságtan, energia átalakítása, a kozmikus sugárzás témaköreit. A középiskolás diákok testközelből figyelhetik meg a berendezéseket, illetőleg maguk is részt vehetnek a kísérletekben, amelyre a tanórákon nincs lehetőség.

Kísérletek a tolnai Sztáray Mihály Gimnáziumban - Az ELTE Házhoz megy (előadó: Pasinszki Tibor egyetemi tanár)

Kísérlet a Kémiai Intézet által az általános iskola 7.-8. osztályos tanulói számára Észbontogató címen szervezett kísérletekkel egybekötött előadások egyikén

Észbontó plakátja

ORSZÁGOS DIÁKKUTATÓI PROGRAM

A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal Mecenatúra pályázatán támogatott, a Természettudományi Kar és az ELTE TTK Hallgatói Alapítvány által indított program célja a természettudományok iránt érdeklődő középiskolás diákok felkutatása volt. A tanulók munkájuk során mentoruk segítségével egyszerűbb kutatási, mérési feladatokat végeztek.

Az Országos Diákkutatói Program nyitó rendezvényén (még 2009-ben) – Csépe Valéria, az MTA főtitkárhelyettese, Michaletzky György dékán, Hudecz Ferenc rektor és Ónodi Ferenc, a Hallgatói Alapítvány elnöke.

AKIKRE BÜSZKÉK VAGYUNK – 2010.

KITÜNTETÉSEK

Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt:
Simon László

Széchenyi-díj:
Sárközy András

Szent-Györgyi Albert-díj:
Fried Ervin

Szilárd Leó – ösztöndíj:
Gráf László

Akadémiai Díj:
Homonnay Zoltán és Kuzmann Ernő

Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett:
Szalay Péter

Szalay Péter egyetemi tanár átveszi az oktatási miniszter által adományozott Magyar Felsőoktatásért Emlékplakettet

In memoriam Gábor Dénes oklevél:
Náray-Szabó Gábor

Magyar Kutatási Díj:
Pál Gábor

Hevesy György-díj a nukleáris biztonságért:
Lévay Béla és Nagy Sándor

Pro Universitate Emlékérem:
Arany fokozat: Réz Gábor, Szilágyi László

Ezüst fokozat: Horváth Mária, Mádlné Szőnyi Judit, Papp Sándor
Bronz fokozat: Gaga Zsuzsanna

Trefort Ágoston Emléklap:
Tóthpál Józsefné

Semmelweis Egyetem Pro Universitate emlékérme:
Dános Béla, Ungvárainé Dr. Nagy Zsuzsanna, Kocsis Lászlóné Schilling Éva,
Csempesz Ferenc

Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjpályázat nyertesei:
Kosztolányi András és Papp Krisztián (Biológiai tudományok)
Kovács Zsolt (Fizikai tudományok),
Novák Zoltán (Kémiai tudományok),
Novothny Ágnes (Földtudományok).

Magyary Zoltán Felsőoktatási Közalapítvány ösztöndíja a „Kiemelkedő PhD/DLA munkák elismerésére”:
Papp Krisztián és Pál András

ÚJ EGYETEMI TANÁRAINK 2010-BEN

Sólyom László köztársasági elnök
Faragó Istvánt (Matematikai Intézet),
Frei Zsoltot (Fizikai Intézet),
Jordán Tibort (Matematikai Intézet),
Pálfy Józsefet (Földrajz- és Földtudományi Intézet),
Pasinszki Tibort (Kémiai Intézet)
2010. szeptember 1. napjával egyetemi tanárrá nevezte ki.

ÚJRA NYERT A HYGO

A 2009-es siker után 2010. április 25-én alternatív hajtású járművek V. Széchenyi futamán az új, HY-GO 2.0 hidrogénhajtású kisautó nyerte a Prototípus kategória 1. díját és a Leginnovatívabb jármű díját.

A jármű létrejöttében, a szervezésben és a kivitelezésben Kriston Ákos doktorandusz (Kémiai Intézet, Elektrokémiai és Elektroanalitikai Laboratóriuma, témavezető: Dr. Inzelt György egyetemi tanár) játszott ismét meghatározó szerepet. A tüzelőanyag-cella építésében Berkes Balázs V. éves vegyész és Nemes Ákos II. éves kémia alapszakos hallgató vett még részt. Az elektrotechnikai, elektronikai tervezésben, szerelésben Szabó Tamás doktorandusz (Matematikai Intézet), aki a versenyen vezette is a járművet, valamint Molnár Norbert (Mool Invest Kft) villamosmérnök játszott fő szerepet, a programozás, a versenyző jármű és a boxutcában lévő irányítóstáb közötti vezetékmentes kapcsolat megoldása Vesztergom Soma V. éves vegyészhallgató munkája volt.

Hygo

A zéró károsanyag kibocsátású jármű főbb műszaki paraméterei a következők:
Méret: 1,5 x 1,12 x 2,74 méter
Súly: 290 kg
Teljesítmény: 1000 W
Hidrogén üzemanyag: 160 g
Fogyasztás: 1,9 g H2 / km
Végsebesség: 55 km/óra
Hatótáv: 85 km
Egy kilométer megtétele 30 forintba kerül.
CO2 kibocsátás zéró.

A járműben két, 10 protoncserélő membrános egységből álló tüzelőanyag-cella szolgáltatja az energiát. A hidrogén két, TiFeHx hidrid alakban tároló, 38,4 cm hosszúságú, 8,9 cm átmérőjű tartályban van a járműben. A víz reakcióterméket eredményező reakcióban a hidrogén reakciópartnerét, az oxigént a beszívott levegő adja.

Hygo

HALLGATÓI SIKEREK

Vanek Margit, Karunk biológus hallgatója lett ELITE kategóriában az Aquatlon világbajnok és az olimpiai triatlon távon ELITE kategóriában a legjobb magyar versenyző.

Mezey Barna rektor Schmitt Pál köztársasági elnök jelenlétében adta át a köztársasági elnöki aranygyűrűt *Rokob Tibor Andrásnak*.

Schmitt Pál beszéde az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának kitüntetéses doktori cím adományozására 2010. október 7-én tartott ünnepi közgyűlésén

„Tisztelt Rokob Tibor András!
Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A szép eredménynek jár az ünneplés.

Nemcsak a sportpályákon, a hangversenytermekben, de az iskolák, egyetemek, kutatóhelyek csöndesebb, visszafogottabb, a reflektorfénytől távolabb eső világában is.

Vanek Margit

Schmitt Pál köztársasági elnök gratulál Rokob Tibor Andrásnak Mezey Barna rektor és Michaletzky György dékán jelenlétében

Amióta oktatás létezik, a kiváló tanulókkal jelképesen és szó szerint is kezet ráznak. Azok közül, akiknek fontos a tanulás, az ismeretek folytonos bővítése, senki sem ezért a dicséretes pillanatért dolgozik. Mert maga a megszerzett tudás nagyobb érték, mint a begyűjthető cím. Mégis fontos a visszajelzés. Az egyén számára a megtett utat méri, a közösséget pedig jó példával ajándékozza meg.

A mai dicséret igazán különleges. Ilyenből csak nagyon kevés akad. Tanulmányokért ez a legmagasabb elismerés, ami adható: a köztársasági elnök jelenlétében átnyújtott kitüntetéses doktori cím. És ebben nem az elnök személye a fontos, hanem az, amit képvisel.

Az államelnök a nemzet nevében ráz kezet, a közösség köszönetét fejezi ki. Annak ugyanis, aki középiskolai, egyetemi tanulmányai során és a doktori képzésben is mindvégig kiválóan, jelesre teljesített, leginkább köszönet jár. Mert komolyan vette a feladatát, sosem volt rest, mert hozzáállásával, kiváló eredményeivel talán akaratlanul is örök értékek, a műveltségeszmény fennmaradásához járult hozzá.

Hölgyeim és Uraim!

Manapság sokat hallunk a természettudományos tárgyak nehéz soráról, s rajta keresztül az oktatás általános problémáiról. Való igaz, hogy az elmúlt esztendőkben sok esetben eltolódtak a hangsúlyok: mintha megcsúszott volna az alap az egész iskolarendszer alatt. Már nem a minél több és szélesebb tudás, a minél teljesebb műveltség számított, csak a jó közérzet. Sok jog és kevés kötelesség. Sok lehetőség és kevés maximalizmus.

Én azonban abban hiszek, hogy a tökéletesre törekvés nem hiábavaló. Az elérhető legtöbbet kell akarni. És abban is hiszek, hogy lassanként újra ez a felemelt mérce válik a magyar oktatás igazodási pontjává. Nemcsak az fontos, hogy minél többen tanuljanak a felsőoktatásban, hanem az is, hogy minél többet.

Tudomásul kell vennünk, hogy a tehetségek tekintetében is egyre nagyobbra nyílik az a bizonyos olló: vagyis egyre több átlagos, vagy átlag alatti képességre egyre kevesebb kibontakoztatott (vagyis lehetőséghez jutó, megmutatkozó) tehetség jut.

Ne essünk abba a hibába, hogy az elvárásokat a rossz tapasztalatok miatt lejjebb visszük, az átlaghoz kötjük. Épp fordítva! A kivételeseknek kell maguk után húzni a többieket.

A természettudományos tárgyak presztízsét is valahogy így, a tehetségek megmutatásával, a nagy eredmények ismertetésével lehetne visszaadni!

A kimagasló képességeknek jár a köz tisztelete. Sokkal inkább jár, mint a percemberkéknek. Legyen a tehetség újra olyan érték, amit nem csak elvben tisztel a társadalom, de akár rajong is érte, példaként állítva maga elé.

Tisztelt Ünnepelt!

Ritoók Zsigmond, Bolyai-díjas klasszikafilológus professzor mondta egyszer, hogy mindig kellenek az új ismeretek, mert ha csak régieket bírunk, azok „előbb-utóbb megzápulnak bennünk".

Én ennek fényében természetesen nem kívánhatok mást Önnek és a kémiatudománynak, mint hogy mindig leljen, leljenek új tudásra. A mai nap ne valami lezárása, hanem a sikeres folyamatok átélése, a továbblépés, a jövő ünnepe legyen. A szükséges visszajelzés megtörtént, lehet folytatni a munkát!

Ehhez pedig kitartást, lendületet, további tudós elkötelezettséget kívánok!"

A **Junior Prima Díj** 2010. évi nyertesei között van a TTK két egykori doktorandusza, Nemes-Incze Péter fizikus és Ősi Attila paleontológus; és a TTK két egykori hallgatója Barabás Orsolya volt vegyész hallgató, és Tóth Judit volt biológus hallgató.

A Junior Prima Díj Magyar Tudomány Kategóriájának díjazottjai Pálinkás Józseffel, az MTA elnökével és Baranyay Lászlóval, a Magyar Fejlesztési Bank elnök-vezérigazgatójával

SIKEREK A 2010-ES DIÁKOLIMPIÁKON

Sikeresen szerepelt a 2010-es Diákolimpián számos olyan diák, aki 2010 szeptemberétől Karunk hallgatója. Gyenes Bertalan (Biológia alapszak) ezüstérmet, Hegedűs Tamás (Matematika alapszak) bronzérmet, Kiss Dániel (Földtudomány alapszak) ezüstérmet, Nagy Ádám (Földrajz alapszak) bronzérmet, Wagner Zsolt (Matematika alapszak) dicséretet, Najbauer Eszter Éva (Kémia alapszak) aranyérmet, Bodor Bertalan (Matematika alapszak) bronzérmet, Mészáros András (Matematika alapszak) dicséretet kapott. A Nemzetközi Tudományos Olimpián Simon Dávid Szabolcs (Fizika alapszak) második helyezést ért el. Felkészítő tanárok: Szabados Ágnes és Tarczay György adjunktusok, illetve Pelikán József adjunktus.

Tarczay György adjunktus és a győztes csapat

TTK-S SIKER AZ EGYETEMISTÁK NEMZETKÖZI MATEMATIKAVERSENYÉN

Az Egyetemisták Nemzetközi Matematikaversenye (International Mathematics Competition for University Students 2010) 2010 nyarán Blagojevgrádban (Bulgária) volt.

Az ELTE csapata szépen szerepelt: I. díjat nyert Lovász László, Nagy Csaba és Tomon István, II. díjat nyert Korándi Dániel, Nagy Dániel és Borda Bence. Az összesen 328 induló diák között Lovász László a 16., Nagy Csaba pedig a 17. legtöbb pontot érte el. A csapat értékelésben 90 egyetem között a 7. lett az ELTE.

A csapatot Pach Péter Pál doktorandusz kísérte és vezette. A válogatást és szervezést Keleti Tamás és Kós Géza végezte.

BEPILLANTÁS A KARI TANÁCS MUNKÁJÁBA – FONTOSABB HATÁROZATOK

KARI TANÁCS NÉVSORA

Szavazati joggal rendelkező tagok:

Michaletzky György dékán, egyetemi tanár
Sebestyén Zoltán egyetemi tanár, a Professzori Tanács elnöke
Szabó Mária intézetigazgató, egyetemi tanár, Földrajz- és Földtudományi Intézet
Kürti Jenő intézetigazgató, egyetemi tanár, Fizikai Intézet
Lovász László intézetigazgató, egyetemi tanár, Matematikai Intézet
Márialigeti Károly mb. intézetigazgató, egyetemi docens, Biológiai Intézet
Surján Péter intézetigazgató, egyetemi tanár, Kémiai Intézet
Frei Zsolt egyetemi tanár, Atomfizikai Tanszék
Hermann Péter egyetemi docens, Algebra és Számelméleti Tanszék
Illy Judit adjunktus, Anyagfizikai Tanszék
Kochis Andrea ügyviteli alkalmazott, Kémiai Intézet (nem oktató - nem kutató foglalkoztatottak küldötte)
Kovács Gábor adjunktus, Növényszervezettani Tanszék
Kutrovácz Gábor adjunktus, Tudománytörténeti és Tudományfilozófiai Tanszék (a közvetlen dékáni felügyelet alatt álló egységek küldötte)
Mindszenty Andrea egyetemi tanár, Általános és Alkalmazott Földtani Tanszék (a Doktori Iskolák küldötte)
Nagy Sándor egyetemi docens, Analitikai Kémiai Tanszék
Pongrácz Rita adjunktus, Meteorológiai Tanszék
Pröhle Tamás egyetemi tanársegéd, Valószínűségelméleti és Statisztika Tanszék
Szoboszlai Norbert adjunktus, Analitikai Kémiai Tanszék
Vellai Tibor egyetemi docens, Genetikai Tanszék
Vidéki Imre egyetemi docens, Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék

Hallgatói Önkormányzat részéről:

Árendás Ákos Tuzson
Szenes Áron
Ferdinandy Bence
Hamow Kamirán Áron
Jancsó Tamás
Dukán András Ferenc
Jánosi Attila (a HÖK elnöke)
Tischler Orsolya
Tóth Máté
Varga János

Állandó meghívottak:

Hudecz Ferenc / Mezey Barna rektor
Karácsony András a stratégiai ügyek rektorhelyettese
Zentai László oktatási rektorhelyettes/*Borsodi Csaba* az oktatási és tanulmányi ügyek rektorhelyettese
Orosz Magdolna tudományos és nemzetközi rektorhelyettes/ *Horváth Zoltán* a nemzetközi ügyek rektorhelyettese
Keszei Ernő a tudományos, kutatás-szervezési és innovációs ügyek rektorhelyettese és Szenátusi tag
Fábri György a közkapcsolati és kommunikációs ügyek rektorhelyettese
Rónay Zoltán főtitkár
Juhászné Huszty Katalin gazdasági főigazgató
Bartholy Judit tudományos és egyetemközi ügyeket felügyelő dékánhelyettes
Homonnay Zoltán oktatási dékánhelyettes
Détári László általános és gazdasági dékánhelyettes
Kiss Ádám egyetemi tanár, Környezettudományi Centrum
Pálfia Zsolt műszaki tanár, FDSz kari titkár
Scheuring István tudományos főmunkatárs, az akadémiai kutatócsoportok képviselője
Garay József tudományos főmunkatárs, az akadémiai kutatócsoportok képviselője

Pásztor Istvánné osztályvezető Gazdasági és Műszaki Osztály
Csibra Klára, Kari Tanács titkára
Sailer Kornél dékán, Debreceni Tudományegyetem TTK
Geresdi István dékán, Pécsi Tudományegyetem TTK
Hernádi Klára dékán, Szegedi Tudományegyetem TTK
Moson Péter dékán, BMGE TTK

JUBILEUMI OKLEVELEK

Az Egyetem rektora arany, gyémánt, vas, rubin, illetve platina díszoklevelet adományozhat az Egyetem azon volt hallgatóinak, aki 50, 60, 65, 70 vagy 75 éve szereztek oklevelet. A díszoklevél adományozására a Kari Tanács évente tesz javaslatot.

A Kari Tanács 2010. szeptember 15-i ülésének javaslata alapján 2010. október 13- án az Egyetem dísztermében, a Szenátus jelenlétében Michaletzky György dékán 27 egykori hallgatónak arany diplomát, 46 öregdiáknak gyémánt diplomát, egynek vas diplomát nyújtott át. A gyémánt diplomások között volt Nagy Károly, az Egyetem egykori rektora (1966-1972.) és a Kar egykori dékánja (1961-1966.), és Medzihradszky Kálmán, egykori dékán (1983-1989.) is.

A Jubileumi oklevelet átvevők névsora:

ARANY DIPLOMA:

Geológus

Bognár László
Fábián Béla

Földrajz, földrajz-biológia

Achátz László
Keresztesi Zoltán
Papp Pál Tiborné Mayer Lujza
Popovics György
Rétvári László

Biológia-kémia, biológus

Gaál Gyula

Vegyész

Baticz Sándor
Glücklich Judit
Knausz Dezső

Kovács Péter
Máthé Árpád
Nemes András
Strelisky János
Szammer János
Vértes György

Kémia-fizika

Balogh Erzsébet

Matematika-fizika

Káldi Béláné
Kende Rezső
Pintér Zoltán

Matematika

Vuity István

Fizikus

Balázs Lászlóné
Kiss Gábor
Pátkai György
Quittner Pál
Szentiday Klára
Virághalmy Géza

GYÉMÁNT DIPLOMA:

kémia

Balázs Ádám
Barla Endre
Bittera Jenő
Boksay Zoltán
Csákvári Béla
Vida Gyula

Feuer István
Görög Lászlóné
Kerényi Ervin
Levárdy Ferencné Csejtei Henriette
Majer János
Medzihradszky Kálmán
Medzihradszkyné Schweiger Hedvig
Piroska Argay
Proszt Gizella
Rappné Sík Stefánia
Schober Miklós
Szobotka Viola
Vándor Ervin
Villányi Györgyné Barsi Ágnes
Zimmer Károlyné

matematika-fizika

Barna Barna Péter
Czókoly Béla
Groma Gézáné
Kereszti Mihály
Horváth Mária Erzsébet
Keszthelyi Lajos
Lándori (Sztehlo) Sára
Lindeisz Ferenc
Marossy Ferencné Domokos Ilona
Monostory Iván
Nagy Károly
Obádovics J. Gyula
Pásztóhy Éva
Tóth Lajosné
Törő Béla
Turi Istvánné

matematika-fizika-ábrázoló geometria

Bognár Mátyás

matematika-fizika-kémia

Harta János

biológia-kémia

Gere Géza

természetrajz-kémia

Kecsmár Istvánné

biológia-földrajz

Kertész György

kémia

Lenard Kato
Pallai Ivánné Varsányi Erzsébet

fizika-kémia

Palócz Istvánné
Várnai György

VAS DIPLOMA:

Természettan-vegytan:

Hársing Lászlóné

EÖTVÖS WORKSHOPS IN SCIENCE

A Természettudományi Kar Tanácsa 1993. július 7-i ülésén nemzetközi rendezvénysorozatot alapított Eötvös Tudományos Műhelyek (Eötvös Workshops in Science) címmel.

A rendezvénysorozat célja lehetőséget adni egy-egy tudományterület nemzetközi és hazai művelőnek a személyes találkozásra, illetve közel hozni az adott tudományterület művelőit a Kar kutató-, oktató- és diákközösségéhez.

Az intézetvezető által javasolt rendezvényt a Kari Tanács hagyja jóvá.
2010-ben a Kari Tanács döntése nyomán az alábbi rendezvényekre került sor:

- **Környezettörténet 2010**
  Időpont: 2010. február 4-5.
  Szervezők: Őslénytani Tanszék, Kázmér Miklós egyetemi docens (kari felelős: Szabó Mária intézetigazgató)
  Célja: Összefogni a környezettörténeti kutatásoknak a humaniórák és a reáliák között megoszló művelőit, közös gondolkodásra serkenteni, eredményeiknek fórumot biztosítani.

- **XV. Nemzetközi Vaskongresszus**
  Időpont: 2010. június 26-30.
  Szervezők: Növényélettani és Molekuláris Biológiai Tanszék, Fodor Ferenc egyetemi docens
  (kari felelőse: Böddi Béla intézetigazgató)
  A kongresszus tárgya a növények ásványi anyag felvételével foglalkozó kutatások megismertetése.

- **International Association for Mathematical Geosciences (IAMG) XIV. éves konferenciája**
  2010. augusztus 29- szeptember 2.
  (kari felelőse: Lovász László intézetigazgató)

NÉVVÁLTOZÁS

A Szenátus 2010. november 8-i ülésén hozott határozatával elfogadta a Multimédiapedagógiai és Oktatástechnikai Központ nevének Természettudományi Kommunikáció és UNESCO Multimédiapedagógia Központ névre történő változtatását. A névváltoztatást az indokolta, hogy 2011 szeptemberében Tudománykommunikáció a természettudományban mesterszak, az országban egyedülálló képzés indul a Központ szervezésében.

A Tudománykommunikáció a természettudományban mesterszak képzési programja a világszerte Science Communication néven ismert szak programjának felel meg. Célja olyan kommunikációs szakemberek képzése, akik képesek a természettudományos-műszaki ismeretek sokoldalú, korszerű megjelenítésére a médiában és a közgyűjteményekben, illetve alkalmasak az egyetemeken, kutatóintézetekben folytatott tudományos munka eredményeinek hiteles közvetítésére.

A képzésben két szakirányon (Tudománykommunikáció, tudományos ismeretterjesztés és Természettudományos múzeumi ismeretterjesztés), valamint egy specializációban (Kutatásmenedzsment) lehet felkészülni a tudományos médiában vagy a természettudományos-műszaki múzeumokban, kiállításokon, science centerekben folytatott munkára, valamint a tudomány eredményeinek széleskörű ismertetésére, projektvezetésre.

BOLYAI KOLLÉGIUM

Horváth Zalán ötlete és Németh Judit szervezőmunkája nyomán a Szenátus 1992. szeptember 7-én megalapította a Bolyai Kollégiumot.

A kollégium létrejöttének felépítését és működését részletesen leíró Szervezeti és Működési Szabályzatot az ELTE TTK hatvan professzorából és a magyar tudományos élet további harminckilenc kiemelkedő személyiségéből álló tekintélyes testület, a Baráti Kör 1992. novemberi ülésén fogadta el.

Vékás Lajos rektor 1992 októberében Kondor Imrét nevezte ki a kollégium első igazgatójának, aki személyesen irányította a kijelölt épület felújítási munkálatait, berendezését, és megszervezte a tanári kar és a diákok felvételét.

Részlet az Alapító Okiratból:

„Annak érdekében, hogy a magyar természettudományos képzésnek olyan tudományos műhelye jöjjön létre, amelyben a legkiválóbb hallgatókat felkészítik a huszonegyedik század tudományos feladataira, a nemzetközi tudományos közéletben és versenyben magas szinten történő helytállásra,
az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanácsa
Bolyai Kollégiumot
hoz létre. Működjön a kollégium a természettudomány hasznára, és az Eötvös Loránd Tudományegyetem dicsőségére.

Budapest, 1992. szeptember 7.

Vékás Lajos s. k.
rektor”

A Szakkollégium célja egyetemi szakkollégiumi formában működtetni a magyar természettudományos felsőoktatás magas szintű, interdiszciplinaritásra törekvő központját, ahol az ELTE Természettudományi Karának és Informatikai Karának legkiválóbb hallgatóit felkészítik a hazai és nemzetközi tudományos életben való színvonalas kutatómunkára, a tanári hivatásra.

A kollégium munkáját a Kollégiumi Tanács felügyeli, amelynek társelnökei a Természettudományi Kar és az Informatikai Kar dékánjai. A Bolyai Kollégium

tagjainak többsége kollégiumi elhelyezést nyer az évente tartott felvételi beszélgetéseken elért teljesítménye alapján. A kollégiumnak 2010-ben 65 bent lakó és 30 bejáró tagja volt. A kollégisták közül 14 nyert el Köztársasági Ösztöndíjat.

A szakszemináriumi programok mellett a kollégium a 2005-2006. tanévtől a Doktori Iskolákkal együttműködésben Bolyai Mesterműhelyeket szervez. A műhelyeken az élenjáró kutatás aktuális témáinak vezető hazai és nemzetközi mesterei tartanak előadás-sorozatokat, amelyekhez konferencia formában csatlakoznak a résztvevő doktoranduszok munkabeszámolói.

A fiatalabb kollégiumi tagok az évi rendszerességgel megrendezett Bolyai Konferencián mutatják be első tudományos projektjeikben elért előrehaladásukat.

A kollégium önkormányzati választmány irányítja a közösségi rendezvényeket. A heti rendszerességű Kollégiumi Estek előadás-sorozatának vendégeit a magyar tudomány és a társadalmi nyilvánosság kiemelkedő személyiségei közül hívják meg. Az elmúlt három évben a meghívottak közt volt: *Sólyom László, Kornai János, Erdő Péter, Habsburg Ottó, Róna-Tas András, Kopp Mária, Lovász László, Hámori József, Meskó Attila* és számos kiemelkedő kutató. A kollégiumban rendszeresek a társas összejövetelek, filmklub-előadások. Minden félévben szerveznek kollégiumi kirándulást az ország valamely tájának felfedezésére. A kollégisták az Eötvös József Collegium nyelvtanárai vezetésével tökéletesíthetik idegen nyelvi tudásukat. A kollégium a kollégisták számára sportolási lehetőséget is biztosít.

Köszönet a fényképekért Harkai Zsoltnak, Lénárd Lászlónak, Nemes Zoltánnak,
Sik Andrásnak, a BTK-nak, a Rektori Titkárságnak,
és az ELTE TTK Hallgatói Alapítványnak.
A meghívókat Bubik Veronika, az ELTE-SE konferencia logóját Táncos László
(Semmelweis Egyetem) tervezte.

Felelős kiadó: Michaletzky György dékán, ELTE TTK
Szerkesztő és az összekötő szövegeket írta: Csibra Klára
Grafika és tipográfia: Bubik Veronika
Készült a Komáromi Nyomda és Kiadó Kft. nyomdájában, 2011-ben
Ügyvezető: Kovács Jánosné